Golden State Realty
JASSI GILL
Broker/Owner
Listing and Selling Homes
From San Jose to Sacramento
Ph:510-304-9292
Refinance Now
@ZERO COST
Call Sukhi Gill:510-207-9067
CA DRE Lic.#01180969
CA DRE# 00966763

All International Channels
MR IPTV
"Entertainment" is his middle name!
THE ULTIMATE IPTV SERVICES
*Live TV *4K Channels *Sports *Movies
*Documentaries *PPV *News
*Bollywood/Hollywood Movies
*Web Series *Music *Local Channels
ਆਈ ਪੀ ਟੀ ਵੀ ਲਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਘਰ ਬੈਠੇ ਦੇਖੋ!
CALL OR TEXT BOBBY: +1-909-278-7147

COVERED CALIFORNIA
Certified Insurance Agent
Global Green INSURANCE AGENCY
ਹੈਲਥ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ:510-487-1000
MANN@GGIABA.COM
Gurdawar Singh Mann
Gurcharan Singh Mann
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Twenty-Fifth Year of Publication
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ
Price 50¢
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 34; August 23, 2025 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਚੁੱਕੇਗਾ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ 50 ਫ਼ੀਸਦੀ ਟੈਰਿਫ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਮਿਸ਼ਨ ਮੋਡ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਜੀਐੱਸਟੀ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ 'ਚ ਚੀਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਨਾ, ਈ-ਕਾਮਰਸ ਐਕਸਪੋਰਟ ਹੱਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਚਮੜਾ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਿਯਮ 'ਚ ਛੋਟ, ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਨੂੰ ਟੈਸਸ 'ਚ ਹੋਰ ਛੋਟ, ਤੰਬਾਕੂ ਤੇ ਫਾਰਮਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣਾ ਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਜੀ. ਐੱਸ.ਟੀ. ਦਾ ਨਵਾਂ ਵਰਜ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੀ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਰਕਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੀਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੇਸ ਟੂ ਕੇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੀਨ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਔਖੇ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹਨ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਸੁਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਭਾਰਤ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖ਼ਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਓ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪੀਟਰ ਨਵਾਰੋ ਦੀ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਭਾਰਤ, ਰੂਸ ਤੇ ਚੀਨ ਨਵੀਂ ਕੂਟਨੀਤਕ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਟੈਰਿਫ ਤੇ ਬਦਲਦੀ ਆਲਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੀਕਰਨ ਨਵੇਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ 'ਚ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗ ਯੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੁੱਵਲੇ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰੂਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤੇਲ ਖ਼ਰੀਦ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਰੂਸ ਤੋਂ ਤੇਲ ਨਾ ਖ਼ਰੀਦੇ।ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਵਾਂਗ ਯੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ ਨਵਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ: ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਜਨਾਲਾ: ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਹਿੱਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਤਹਿਤ ਸਥਾਨਕ ਕਸਬਾ ਵਿਖੇ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਵ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਭਰਵੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ 'ਚ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂਗੇ। ਏ.ਆਈ. ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏ.ਆਈ. ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ: ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਆਈਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਬੰਸ

ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਹੁੰਦੇ।

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 'ਤੇ)

Sukhsimranjit Singh LLB, LLM, Ph.D
Mediator and Arbitrator, JAMS
ਸਿਵਲ, ਬਿਜ਼ਨਸ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਠੇਕੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੀਡੀਏਟਰ ਅਤੇ ਆਰਬੀਟਰੇਟਰ ਸੁਖਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
Do you have Civil, Business, Family, Contractual or Property Disputes?
Winner of SCMA Peacemaker Award, Dr. Singh is an internationally Acclaimed Mediator and Arbitrator.
Call: 503-910-8767
Case Manager: Julie McCool ,Email: jmccool@jamsadr.com
Mediation helps save money, completed within a day and save your relationship!
Four Locations: LOS ANGELES, SAN FRANCISCO, SACRAMENTO, VISALIA/ FRESNO, NEW YORK

Raja SWEETS & CATERING
AUTHORIZED CATERER FOR MAJOR 5-STAR HOTELS
Toll Free 1-866-FOR-RAJA
www.rajasweets.com
msbains@rajasweets.com
Fresh Sweets, Snacks & Food
Catering with Portable Tandoor for up to 10000 guests
Lunch - Dinner - Take Out - Banquets
ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
Items Serving: All kinds of Sweets, Snacks & Food, Chaat & Tikki Stall, Pani Poori Stall, Bhel Poori / Pav Bhaji, Falooda Kulfi
Catering Services: Wedding Ceremonies, Receptions, Birthday Parties, Religious Gatherings, Corporate Events, Picnics / Bar-b-que
Additional Services: Warmers, Chaffing Dishes, China & Silverware, Linen Rental, Waiters & Bartenders
Raja Sweets & Indian Cuisine
Raja Indian Cuisine & Bar
Call Makhan Bains or Ravinder Singh For Your Next Party
1-866-FOR-RAJA(367-7252)
www.RajaSweets.com

GLOBAL TRUCK PERMITS
18 years of experience

Services
-We do Same day IRP Plates
-Truck Permits
-New company
-Truck ELD
-Trucking compliance

Rajinder Singh
159 D'Arcy Pkwy, Lathrop, CA 95330
Phone: 209 636 0880

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਵਿਖੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ 2025 ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ: ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਅਲਾਇੰਸ ਆਫ਼ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ (ਸਿਆਨਾ) ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਚਾਰ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ 2025 ਸੰਬੰਧੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ 'ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ' ਸੰਬੰਧੀ ਡਿਬੇਟ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਹ ਡਿਬੇਟ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿਆਨ, ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ 6 ਤੋਂ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇ 68 ਬੱਚਿਆਂ/ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਖ ਮਹਿਲਾ ਡਾ. ਜਸਮੀਤ ਕੌਰ ਬੈਂਸ ਅਤੇ 2025 ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੀਚ ਐਂਡ ਡਿਬੇਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਔਰੇਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਜੇਤੂ ਅੰਗਦ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ।

ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਸਿਆਨਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਨਵੀਨਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 1999 ਤੋਂ ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਮਾਰਚ-ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਬੱਚੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਜੇਤੂ ਬੱਚੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ 13 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਹਰੇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 5 ਤੋਂ 7 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ 'ਸਾਕਾ ਚਮਕੌਰ', ਦੂਜੇ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਸਾਖੀਜ਼', ਤੀਜੇ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਨੂੰ 'ਦ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਗੁਰਬਾਣੀ' ਪੁਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਵੇਂ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 16 ਤੋਂ 22 ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਰੀਜਨਲ ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਨੂੰ 17 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਇਹ 4 ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ 68 ਬੱਚਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਣੇ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹਿਮਾਨ ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਆਏ ਸਨ। ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰਬਾਣੀ, ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਲਿਖਣ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸਿਮਪੋਜ਼ੀਅਮ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਉਪਰੰਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਜੀਆ ਕੌਰ, ਦੂਜੇ 'ਚ ਮਹਿਰਾਂਸ਼ ਸਿੰਘ, ਤੀਜੇ 'ਚ ਸੁਹਾਵੀ ਕੌਰ, ਚੌਥੇ 'ਚ ਮਨਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਸੁਖਮਨੀ ਕੌਰ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਜੇਤੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਡਿਸਟਿੰਗਯੂਸ਼ਡ ਸਪੀਕਰ ਅਵਾਰਡ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਆਨਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਸੰਗਤ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਡਾ. ਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। *-ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ*

ਭਾਰਤ ਪਰਤੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਆਏ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੁਲਾੜ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਆਈ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਤੇ ਢੋਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸੁਭਾਸ਼ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਕਅੱਪ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਨਾਇਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੇਖਾ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਇਸਰੋ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਨਾਰਾਇਣਨ ਨੇ ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਏਅਰ ਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਗਤੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸੁਭਾਸ਼ੂ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਧੰਨਵਾਦ ਸਰ। ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਾੜ ਉਡਾਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸੁਭਾਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਾਮਨਾ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਕਿਆਸ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਢੋਲ-ਨਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਧੁਨ ਨਾਲ ਸੁਭਾਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ੁਭਾਸ਼ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਮਦੇਨਜ਼ਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ 'ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੁਲਾਡ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ- 2047 ਤੱਕ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਲਈ ਪੁਲਾੜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਰਚਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਭਾਸ਼ ਦੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨਗਰ ਲਖਨਊ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। 22-23 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਭਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਐਕਸੀਓਮ-4 ਨਿੱਜੀ ਪੁਲਾੜ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਜੋ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਫਲੋਰੀਡਾ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੁਲਾੜ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਉਹ 15 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ।

ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ- ਪੈਗੀ ਵਿਟਸਨ (ਅਮਰੀਕਾ), ਸਲਾਵੋਜ ਉਜ਼ਨਾਨਸਕੀ- ਵਿਸਨੀਵਸਕੀ (ਪੋਲੈਂਡ) ਤੇ ਟਿਬੋਰ ਕਾਪੂ (ਹੰਗਰੀ) ਨਾਲ ਸ਼ੁਭਾਸ਼ ਨੇ 18 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ 60 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 20 ਆਊਟਰੀਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

Homeopathicvibes

Harminder Singh Gill

Homeopathic Consultant and Practitioner

D.H.M.S; B.C.I.H

(Ex Homeopathic Medical officer Punjab Govt.)

Now we have two locations:

940 E. El Camino Real, Sunnyvale, CA 94087

39039 Paseo Padre Pkwy, Suite# 209 (upstairs), Fremont, CA 94538

We also do Virtual appointments for long distance patients.

Ph: (408) 737-7100

www.homeopathicvibes.com

We sell and ship homeopathic remedies through out North America.

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਥਰੋਪ

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

SAME DAY ਲਾਇਸੰਸ ਪਲੇਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ DPF Cleaning ਅਤੇ Baking ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

STOCKTON ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਂਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ALIGNMENT SHOP
• 3 Axle Alignment $199
• Trailer Alignment $150

Grand Opening
Special Price for Truck Wash

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ STOCKTON ਵਿਚ HIGHWAY 4 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ
1950 E Miner Ave.
Stockton, CA 95205

Ph: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

www.globalmultiservices.com info@globalmultiservices.com

REPAIR SHOP

ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ Truck Alignment ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 500+ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ Wash ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

TEL: 209.547.9210

FAX: 209.547.9211

REGISTRATION SERVICES

ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, DOT Fuel Tax, Corporation Filling ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿਚ ਵੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

TEL: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

Personal Injury and Wrongful Death Attorneys

Case Results*

$10 MILLION
Motorcycle vs. Truck Collision

$8 MILLION
Wrongful Death

$5.25 MILLION
Traumatic Brain Injury

$1.1 MILLION
Burn Injury

$1.1 MILLION
Pedestrian vs. Motor Vehicle Collision

*Past Performance Not a Guarantee of Future Results

Offices in San Francisco and Union City

WILLIAM E. WEISS
Of Counsel

No Fees Unless Recovery for Your Injuries is Made
CONTACT US AT:
Phone: (510) 474-0028 • E-mail: info@thebainsfirm.com
www.thebainsfirm.com

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਕੇ ਥੱਕ ਚੁਕੇ ਹੋ?
ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ

Gurdip Singh Sandhu DHMS, BAMS
HOMEOPATHIC NATURAL MEDICINES
When Tired of all Treatments, For any Disease, At any Age, Try Alternative Treatment

Homeopathic Natural Medicines Serving Since 1973

Gurdip Singh Sandhu

Homeopathic Ayurvedic Consultant/Physician Since 1973
DHMS-Gold medalist, Ex-Prof, Principal, & CMO Medical Colleges/Hospitals in India

Ph: (408) 687-1899
(925) 557-9093

Email: Homeomdicine@yahoo.com
Website: www.Homeopathyatoz.com

7021 Village Parkway, Dublin, CA 94568
Practice under provision of Act S8_577
State of CA

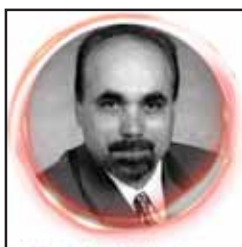

Corporate NMLS# 68434
AZ License# BK-0945946

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Balbir (Bill) Grewal
MORTGAGE LOAN OFFICER
NMLS# 353442

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available In Most States!

Special loan programs for:
- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
https://www.nmlsconsumeraccess.org

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking for a well-educated and professional Jat Sikh match, preferably a citizen or green card holder, for a 30 years, 5'3" tall, US-based H-1B visa holder, M.Sc. Computer Science professional girl. Currently working as a Data Scientist in an MNC. Family well settled in India. Elder brother green card in USA. Serious inquiries, please contact +1-224-584-8673 (father) or +1-317-500-0470 (brother). Email: nsinghsar@gmail.com

34-37

Ramgarhia Sikh family seeking a suitable match for their Doctor daughter, 30, 5'6". MBBS (Silver Medalist) from India. Presently in first year of fellowship after Residency (internal medicine) in USA. Father retired as Colonel from Indian Army. Mother working as Lecturer. Caste no bar. Contact us at: +91 9471004633 and +1 (570) 880-0136.

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh parents seek U.S. born match for their U.S. born son, 28 years, 6" tall, vegetarian, non-drinker, living in a joint family setting in Chicago. He has a Bachelor's degree and is working as an analyst. Caste no bar. Preference to medical field or working stable job. Please contact us at 773-442-2143 if interested.

34-37

Sikh family seeking a suitable match for their 6'1", 30 year old son, born and raised in the US, and currently a third-year Internal Medicine resident. He is family oriented, and values our cultural traditions who enjoys being physically active, spending time with family and friends as well as traveling. We are looking for a smart and kind girl, born and raised in the US or Canada, who is also professional and shares similar values and is ready to build a life together with our son and is open to living in California.Family is well educated and settled in California for a long time. Contact: Harjit Kaur @ 925-225-1400

34-37

Seeking an educated and professional match (American citizen or Permanent Resident) for a 1992-born in Punjab boy (Ramdasia and others), 5'8" Education: B.Tech, MBA(IIT Delhi), MS in Business Analytics (University of Colorado). Currently working as a Business Analyst in Chicago, USA. Belongs to a well-educated and reputed family. Caste No bar. Please contact at +91-7589242016 (Whatsapp) or +1-7204996020.

32-35

Ramgarhia Sikh family seeking a suitable match for their son, 28, 5'11", with a Bachelor's degree. Currently residing in the USA with his family. The prospective bride should be from the USA, vegetarian, and willing to live in a joint family. Contact: at: 630-283-7423 or Email: kaur082024@gmail.com

32-35

Jatt Sikh Shergill family seeking an equally qualified USA citizen match for their, 28, 6'1'' son. He has done B.E. Electrical from PU Chandigarh (PEC) and working as a senior analyst at United Airline Gurgaon. He has 10 years USA visitor visa and comes USA frequently through company. Elder brother is married and doing business in the USA. Mother is a central govt. employee in Chandigarh. Residence is at Mohali. Interested please call us at: 317-430-6545 or email at csahi1949@gmail.com

31-34

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

UMA TRAVELS
2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659
For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad, Hydrabad-Madras
Call For Special Sale Fares
Call: 773-338-5603

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁਰੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼

ਸਰੀ (ਰੁਪਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਰੂਪੀ): ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਬੈਠਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਲੇਖਕ (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼) ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉੱਭਰਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਵੀਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁਰੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਵੇਰਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ' (ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ) ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਕੱਤਰ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਵੀਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁਰੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਏ।

ਪੁਸਤਕ 'ਸਵੇਰਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ' ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਨੇ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਉਪਰੰਤ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ, ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੀਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁਰੀ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਰਨ ਵਿਰਦੀ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਡਾ: ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ, ਕੁਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਨੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤਰਨੁੰਮ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸੁਰਮਈ ਬਣਾਇਆ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਧੋ ਪੁਰੀ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਟ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੂਨਰ, ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਪਲ, ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ), ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਲੋਲ੍ਹ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲਾ, ਡਾ: ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਵੀਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁਰੀ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸਮੇਟਿਆ।

ਅਰਪਨ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇ ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਯਾਦ

ਕੈਲਗਰੀ (ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਢਾਅ/ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ): ਅਰਪਨ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਰੱਖੜ-ਪੁੰਨਿਆ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਪੰਦਰਾਂ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹਿਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਬਾਠ ਨੇ 'ਹੁਸਨ ਵਾਲੇ ਤੇਰਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ' ਹਿੰਦੀ ਗੀਤ ਸੁਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਕਵਿਤਾ 'ਕਾਹਦੀ ਹੈ ਆਈ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਬਾਦੀ ਆਈ ਸੀ' ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਹਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਪੀੜ ਤੇਰੇ ਜਾਣ ਦੀ' ਤਰੰਨਮ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ। ਗਿੱਲ ਸੁਖਮੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਗੀਤ 'ਲੋਗੜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਲਾ ਕੇ ਸੀ ਮੀਂਡੀਆਂ ਗੁੰਦੀਆਂ' ਸੁਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਡਾ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਮਹਿੰਦੀ ਹਸਨ ਦਾ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਦੁਨੀਆਂ ਕਿਸੀ ਕੇ ਪਿਆਰ ਮੇਂ' ਗਾ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਢਾਅ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ ਦੀ ਲਿਖੀ ਵਿਅੰਗਮਈ ਕਵਿਤਾ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੀ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਜੋਗੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਹਿਸੀ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਸ਼ੇਅਰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਈ। ਜਸਵੀਰ ਸਿਹੋਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਜਰਨੈਲ ਤੱਗੜ ਨੇ ਪਾਰਸ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ 'ਤਾਗਾ-ਤਾਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ' ਸੁਣਾਈ। ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਉੱਪਲ ਨੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਗਿਆਨੀ ਨੇ ਭਾਵਪੂਰਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਬੀਬਾ ਰਾਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਭਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਭਾਰ ਜਿਹਾ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸਰਦੂਲ ਲੱਖਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਜ਼ਾ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ 'ਰੇਸ਼ਮੀ' ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਰੋਤੇ ਭਾਵੁਕ ਵੀ ਹੋਏ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਲੱਖਾ ਦੀ ਯਥਾਰਥ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ-ਕਲਾ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਸਲਾਹਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਮਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਨਾਲ਼ ਹੀ ਸੋਲ਼ਾਂ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਛੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਨਾਮ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਦਰਸ਼ਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਆ ਰਹੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸਫਰ' ਵਿਚੋਂ 'ਪੈਸਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ ਤਰੰਨਮ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਹੀ ਗਈ।

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਧਰੂ ਤਾਰੇ ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਮ ਰਾਹੀਂ ਬਾਬੂ ਜੀ ਦੀ 131ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਅਕੀਦਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਓਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਾਬੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕਾਲ਼ੀਰਾਏ, ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਣ ਔਜਲਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਫੁੱਲ, ਮੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ ਅਤੇ ਸੁਬਾ ਸਦੀਕ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਰਹੀ। ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਸਟੇਜ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਅਖ਼ੀਰ 'ਤੇ ਡਾ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸਭ ਰੰਗ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਖਾਲਸਿਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦੀ ਲੋੜ!

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਰੈਫਰੈਂਡਮ 'ਚ 16500 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਜਤਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਅਹਿਦ ਨੂੰ ਜਲਦ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਹੈਰੀ ਸੰਘਾ ਸਿਆਟਲ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਇੱਕ ਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਬਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਇੱਕ ਕਦਮ ਨੇੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ ਬਾਰੇ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੁਟਲਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਕਦੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੈਰੀ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦੀ ਆਦਿਕ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਕਜੁਟਤਾ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇ।

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸਤਨਾਜਾ' ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ 24 ਨੂੰ

ਵਿਪਸਾਅ ਵੱਲੋਂ ਹੇਵਰਡ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸੱਦਾ

ਹੇਵਰਡ: ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ (ਵਿਪਸਾਅ) ਵਲੋਂ 24 ਅਗਸਤ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੇਵਰਡ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਹਿਤਕ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸਤਨਾਜਾ' ਉੱਪਰ ਸਾਹਿਤਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਬੈਠਕ ਸੈਫਾਇਰ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ, 24989 Santa Clara St, Hayward, Cailforina ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 12 ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏਗੀ। ਹਾਜ਼ਰ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ 12 ਤੋਂ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚਲੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਾਹਿਤ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋਏਗਾ।

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਬਹੁ-ਵਿਧਾਵੀ ਲੇਖਕ ਹੈ ਜੋ 10 ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 13 ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ, 5 ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। 'ਸਤਨਾਜਾ' ਪੰਨੂ ਦਾ ਸੱਜਰਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਵਿਪਸਾਅ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਉੱਪਰ ਸਾਹਿਤਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਲਈ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵੱਸਦੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸੇਲ ਵੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਬੈਠਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਾਇਰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨਗੇ।

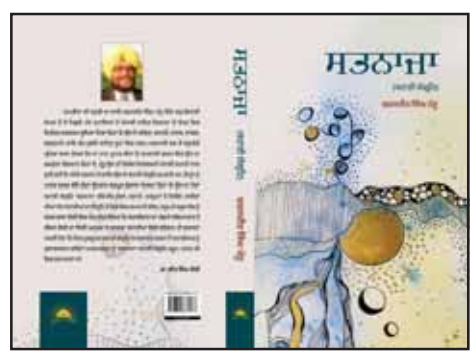

-ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ

ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਵਜੋਂ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਸਦਕਾ ਕੀਤਾ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ 'ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ' ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਵਜੋਂ ਸਾਹਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਖੋਜ, ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ 45 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 48 ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਈ ਖੋਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਪੇਪਰ ਆਦਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਵਿਤਾ, ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਵਾਰਤਕ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ 8 ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਿਵੇਂ 'ਆਟ, ਐਡਮ ਅਤੇ ਈਵ', 'ਓਪਰੀ ਹਵਾ', 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ' ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ

ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਾਰਨ, ਪੇਂਡੂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀਮਾਂਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਣਾਅ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪਲਾਂ ਨੂੰ 'ਗੌਰਵਮਈ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਛਿਣ' ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੇਖਕ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹੀ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ਼-ਨਾਲ਼ ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਅਹਿਮ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਗੌਰਵਮਈ ਥਾਪੜਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਅਮਰੀਕ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਪਤਨੀ ਅੰਜੂ ਰੱਤੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਐੱਲਮਾਂਟ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸਦਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਾਂਤ ਉੱਪਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰਾ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸਨ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਸ਼ਮ੍ਹਾ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕ ਗਾਫ਼ਿਲ ਨੇ ਹਰਦਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਗਾਇਕ ਮੇਸ਼ੀ ਬੰਗੜ ਦਾ ਤੁਆਰਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲ-ਗਾਇਨ ਵਾਸਤੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਸ਼ੀ ਬੰਗੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਤੇ ਪੁਰਸੋਜ਼ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ, ਅਮਰੀਕ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦਾ ਕਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਅਸ਼ਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕੀਤਾ।

ਅਗਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾਵਲ 'ਰਹੱਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਹੱਲ ਦਾ' ਦੀ ਸਿਰਜਣ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਭਾਵ-ਪੂਰਤ ਲੇਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਮਨਮੋਹਨ ਪੂਨੀ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਪਾਸਲਾ ਦੀ ਨਜ਼ਮ ਵੀ ਸੁਣਾਈ।

ਅਗਲਾ ਦੌਰ ਸੰਜੀਦਾ ਕਾਵਿਕ ਮਾਹੌਲ ਵਾਲ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰਾ, ਡਾ. ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਾਂਤ ਉੱਪਲ, ਅਮਰੀਕ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ, ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ ਭੱਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਉਰਦੂ-ਪੰਜਾਬੀ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ਼ ਸਮਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਅੰਜੂ ਰੱਤੀ ਨੇ ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਵਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬੰਗਾ ਬਾਰੇ ਲਲਿਤ ਨਿਬੰਧ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਬੰਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੰਜ਼ਰ-ਕਸ਼ੀ ਏਨੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਗਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਿਖਰ ਰੀਟਾ ਕੋਹਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ''ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਂ ਤੋ ਸਭ ਪਿਆਰ ਕੀਆ ਕਰਤੇ ਹੈਂ'' ਰਚਨਾ ਦੀ ਦਿਲ-ਖਿਚਵੀਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੀ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਉੱਭੀ, ਸ਼ੀਲਾ ਰਾਣੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਤਿਲਕ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨੀਕੇਤ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ, ਅਕਸ਼ਿਤਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ, ਜੱਗਾ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਜੂਡੀ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਨਵਰੀਤ ਕੌਰ, ਹਰਸੀਰਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਅਮਰੀਕ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਨੇ ਆਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੀ-ਭੋਜ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਰੀਕ ਗ਼ਾਫ਼ਿਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ।

ਅਜੋਕੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਿਉਂ?

ਅਜੋਕੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਸੰਯਮੀ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਜੋਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਅਨੇਕ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਸੰਯਮ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਖ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦੇ।

ਸਿਹਤਮੰਦ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਧੇਰੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਨ ਸਗੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਚਿੱਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਖਾਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਕਾਬੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਰਸਨਾ ਦੇ ਸਵਾਦ ਦੇ ਇੰਨੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿੰਨੇ ਅਜੋਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰਸਨਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਰਸਨਾ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਅਜੋਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਚਿਪਸ, ਚਾਕਲੇਟ, ਪੀਜ਼ਾ, ਬਰਗਰ, ਨੂਡਲਜ਼, ਕੋਲਡ ਡ੍ਰਿੰਕਸ, ਸਮੋਸੇ, ਟਿੱਕੀਆਂ, ਮਠਿਆਈਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਦੁੱਧ, ਘਿਉ,

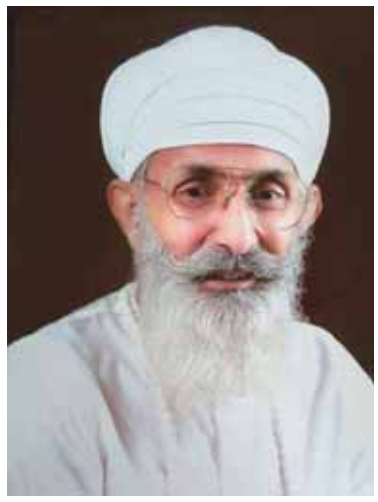

ਠਾਕੁਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ

ਬਾਦਾਮ, ਕਾਜੂ ਵਰਗੀਆਂ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਅਤੇ ਸਵਸਥ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਵੇਂ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੌਜੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਹਨ ਪਰ ਸੰਯਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਿਹਤ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਬਣਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ: ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਪਰ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਖ਼ਾਰਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੱਜ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਿਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਬਚਾਅ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਵਕੀਲ ਡੀ. ਐਸ. ਸੋਬਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਕੀਲ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਜਦਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਫੈਰੀ ਸੋਫਤ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰੀਤਇੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ (ਵਿਜੀਲੈਂਸ) ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ 11 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਮਗਰੋਂ 6 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹਿਰਾਸਤ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹਨ। ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਜੇਲ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲਾ ਨਿਆਇਕ ਰਿਮਾਂਡ 28 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਵਲੋਂ 14 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ 18 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਯੂਟਿਊਬਰ ਐਲਵਿਸ਼ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਫਾਇਰਿੰਗ

ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ: ਯੂਟਿਊਬਰ ਤੇ ਥਿੰਗ ਬੌਸ ਜੇਤੂ ਐਲਵਿਸ਼ ਯਾਦਵ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਤਾਬੜਤੋੜ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਇਕ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਿਹਰੇ ਢਕੇ ਅਤੇ ਹੈਲਮਟ ਪਾਈ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਪਿਸਤੌਲ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਵਿਸ਼ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਲਗਪਗ 24 ਰਾਊਂਡ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਿਮਾਂਸ਼ ਭਾਊ ਗੈਂਗ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਕ ਪੋਸਟ ਪਾ ਕੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ। ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲੀਆਂ ਐਲਵਿਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਬਾਲਕਨੀ, ਕੰਧਾਂ, ਖਿੜਕੀਆਂ ਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਲਵਿਸ਼ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਯਾਦਵ, ਪਿਤਾ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ, ਕੇਅਰਟੇਕਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਘਰ 'ਚ ਸਨ।

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Editor
Lakhvinder S. Johal
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703
Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Corrspondents
California
Ashok Bhaura
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send address changes to Punjab Times, 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Wisconsin, Mississippi, Iowa, Arkansas, Massachusetts, Texas, Virginia, Nevada, Washington, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, New York, New Jersey, Connecticut, Oklahoma, Pennsylvania, Missouri, Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claim made in the advertisement published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲਬਾਤ

ਅਲਾਸਕਾ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਯੂਕਰੇਨ 'ਚ ਜੰਗ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਅਲਾਸਕਾ 'ਚ ਹੋਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ, ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯੂਕਰੇਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹੱਲ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟ 'ਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੁਤਿਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ ਅਤੇ ਅਲਾਸਕਾ 'ਚ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਬੈਠਕ ਬਾਰੇ 'ਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ।' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ (ਪੀ.ਐਮ.ਓ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਤਿਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਪੁਤਿਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੂਟਨੀਤੀ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੀਏ ਜੰਗ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹੱਲ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰੁਖ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀ.ਐਮ.ਓ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚਾਲੇ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਗ਼ੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ; ਭਾਜਪਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇਸ ਵਾਰ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਅਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਸੀ । ਭਾਜਪਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਕੀ ਹਨ? ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਖੜਗੇ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਇਕੋ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ 'ਤੇ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੱਸ ਕੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਨ ਸੁਣਨ ਕਿਉਂ ਜਾਣਗੇ?

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਖੜਗੇ ਦਾ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਖੇ 15 ਅਗਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣਾ ਇਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵੋਟਰ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਅਲੀ ਵੋਟਾਂ ਜੋੜਨ ਤੇ ਕੱਟਣ ਦੀ ਖੇਡ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੋਕ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਵੋਟ ਚੋਰੀ' ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਦੇਸ਼ ਦਾ ਗਰੀਬ ਨਾਗਰਿਕ ਝਿਜਕਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਨਾਗਰਿਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ 'ਲਾਪਤਾ ਲੇਡੀਜ਼' ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਬਣੀ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਸੁਰ...

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਸੀ ਸਨਮਾਨ, ਆਪਸੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਲੱਦਾਖ 'ਚ ਐੱਲ.ਏ.ਸੀ. 'ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ।

ਵਾਂਗ ਯੀ ਨਾਲ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਬੈਠਕ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮਾਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਨੂੰ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੈਠਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਿਕਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਮਗੇ। ਅਪ੍ਰੈਲ- ਮਈ 2020 'ਚ ਪੂਰਬੀ ਲੱਦਾਖ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਚੀਨੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੇ ਘੁਸਪੈਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਤਣਾਅ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ 2024 'ਚ ਪੀਐੱਮ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਹੀਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਗਾਮ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਟੀਆਰਐੱਫ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਮੂਹ ਐਲਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਨੂੰ...

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ'ਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਚੀਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਦਲਦੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਚੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਚ ਹੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਸਤੂ, ਨਵੀਨੀਕਰਨੀ ਊਰਜਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਧਾਰਨ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਰਣਨੀਤਕ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਚੀਨ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਢਿੱਲ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਣਜ ਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪੀਯੂਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਆਰਥਿਕ ਬਦਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਗੋਇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ

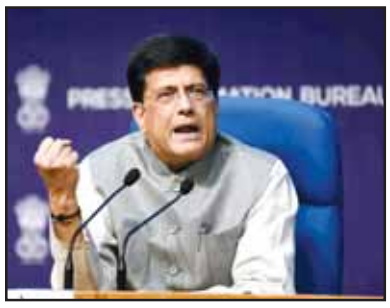

ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਈਜ਼ ਆਫ ਡੂਇੰਗ ਬਿਜ਼ਨਸ ਤੇ ਈਜ਼ ਆਫ ਲਿਵਿੰਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸਦਾ ਮਕਸਦ ਤੇਜ਼ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ 2047 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਛੇਤੀ ਹੀ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਐਕਸਪੋਰਟ ਹੱਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਰਾਮਦ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਵੈਸੇ ਹੀ ਲੈਦਰ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਿਯਮ 'ਚ ਛੋਟ 'ਤੇ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਬੈਠਕ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ, ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਬੈਠਕ 'ਚ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋਡਮੈਪ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੈਠਕ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਨਿਤਨ ਗਡਕਰੀ, ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ, ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਪੀਯੂਸ਼ ਗੋਇਲ ਤੇ ਲੱਲਣ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ, ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋਡਮੈਪ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਇਕ ਬੈਠਕ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਈਜ਼ ਆਫ ਲਿਵਿੰਗ ਤੇ ਈਜ਼ ਆਫ ਡੂਇੰਗ ਬਿਜ਼ਨੇਸ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਵੇਗੀ। ਪੀਐੱਮ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ 'ਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਐਲਾਨਾਂ 'ਚ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਪੀਐੱਮ ਨੇ 103 ਮਿੰਟ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੈਮੀਕਡੰਕਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖਾਦ ਤੱਕ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਸੀ।

ਨਵਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ...

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹਪੁਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਪੁਰਾ (ਸਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ), ਡਾ: ਅਵਤਾਰ ਕੌਰ ਅਜਨਾਲਾ, ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੀਰਾਂਕੋਟ, ਕੈਟੀ ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਮਿਆਰੀ,ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਲਾਂਵਾਲਾ ਤੇ ਐਡ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੋਏਵਾਲੀ, ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਲੰਗੋਮਾਹਲ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ ਅੰਬ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਚੱਕਡੋਗਰਾਂ, ਬੀਬੀ ਰਣਬੀਰ ਕੌਰ ਰਾਣੋ, ਬੀਬੀ ਕੁਲਬੀਰ ਕੌਰ ਅਜਨਾਲਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਕਮੀਰਪੁਰਾ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪੂੰਗਾ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਛੀਵਾਹਲਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੰਝਾਂਵਾਲਾ, ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਕਾਮ,

ਗਾਜ਼ਾ ’ਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ’ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਯਰੂਸ਼ਲਮ: ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਹਮਾਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ‘ਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੜਕਾਂ ਜਾਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਵਪਾਰ ਠੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ‘ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹਮਾਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ 38 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ‘ਚ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਲਾਹਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਸੀਲ ਤੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ100 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਐੱਨ ਜੀ.ਓ. ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਜਨਮ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੌ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 100 ਸਾਲਾਂ ‘ਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਲੈ ਕੇ ਮਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।’’

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਵਾ, ਸਮਰਪਣ, ਸੰਗਠਨ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਨ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਐੱਨ.ਜੀ.ਓ. ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਦੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ’’ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਰਹੇਗਾ।’’

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵਧਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਫੌਜੀ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ 10 ਸਾਲਾ ‘‘ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚੱਕਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ’’ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਚੀਨ ਨੇ ਧਾਰੀ ਚੁੱਪੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਆਰਥਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰੇਅਰ ਅਰਥ ਮੈਗਨਿਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੁਰਲੱਭ ਧਾਤੂਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐੱਸ.ਜੈਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਸਮਕਾਲੀ ਵਾਂਗ ਯੀ ਦੀ ਦੁਵੱਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ‘ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਜਗਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣ ’ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਲੋਚਨਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲੰਘੇ ਦਿਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ‘ਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ’ ਅਤੇ ‘ਅਫਸੋਸਜਨਕ’ ਦੱਸਿਆ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ‘ਉਲੰਘਣਾ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਜਨਤਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਿੱਲਾਂ ’ਤੇ ਜਲਦੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦ ਬਣਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲਾਂ ‘ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਹੱਦ ‘ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਾਂ ਹੱਦ ਤੈਅ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ‘ਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ‘ਤੇ ਬਿੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਜੋ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ, ਉਹ ਹਿੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸੰਕਲਪ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਮੁੜ ਸੋਧ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ‘ਚ ਹੈ। ਅਸਲ ‘ਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ‘ਚ ਵੀ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ‘ਚ ਇਕ ਸਮਾਂ ਹੱਦ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ‘ਚ ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ‘ਚ ਬਿੱਲ ‘ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਅਧੀਨ ਬਿੱਲਾਂ ‘ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਲੈਣ ‘ਚ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਬਿੱਲ ‘ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਲੋਕਹਿੱਤ ਲਈ ‘ਸੁਭਾਅ’ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ‘ਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਬਿੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ‘ਉੱਚ ਮਾਣ- ਮਰਿਆਦਾ’ ਕਿਸੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ‘ਚ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਿੱਲ ਕਈ ਵਾਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਨ ਮਗਰੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਲਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਟੇਬਲਾਂ ‘ਤੇ ਪਈਆਂ ਧੂੜ ਫੱਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ‘ਕਿੜਾਂ’ ਕਾਰਨ ਵੀ ਲਟਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਜੇਕਰ ਅਹਿਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ‘ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਲਟਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਛੇਤੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਹੈ ਸੰਭਾਵਨਾ: ਮਲੂਕਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਕਾਰ ਗਠਜੋੜ ਸੰਭਵ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ‘ਚ ਇਕਜੁੱਟ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਠਿੰਡਾ ‘ਚ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਮਲੂਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੂਬਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ‘ਚ ਇਕ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਰ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗਠਜੋੜ ‘ਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਹਿਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਗਠਜੋੜ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਨੇ 10 ਦਰੜੇ; ਇਕ ਮੌਤ

ਲਖਨਊ: ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ‘ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲੱਗੀ ਸਕਾਰਪੀਓ ਚਲਾ ਰਹੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੇਲੀਬਾਗ਼ ਸਥਿਤ ਹਨੂੰਮਾਨ ਮੰਦਰ ਨੇੜੇ 10 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰੜ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਦਸੇ ‘ਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਬਾਈਕ ‘ਤੇ

ਕਰੀਬ ਢਾਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਅਖ਼ੀਰ ਸਕਾਰਪੀਓ ਦਾ ਟਾਇਰ ਫਟਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰੁਕਿਆ। ਇਸ ‘ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਰਕੁੱਟ ਕੀਤੀ। ਸਮਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੁਲਜ਼ਮ ‘ਤੇ ਅਗਵਾ, ਲੁੱਟ ਤੇ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੌਂ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਾਣੇ ਪੁੱਜੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿਓ, ਇਸ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ‘ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਟੋਕਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਉਹ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ‘ਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਟੋਲ ਨਾ ਲੱਗੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਸਕਾਰਪੀਓ ‘ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਚਾਲਾਨ ਹਨ।

ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ’ਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੱਦ ਹੋਵੇਗੀ ਖ਼ਤਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜੀਵਨ ਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ‘ਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੱਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਨਵਿਸ਼ਵਾਸ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2025 (2.0) ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਣਜ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਪੀਯੂਸ਼ ਗੋਇਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਜ਼ਰੀਏ 350 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੱਦਾਂ ‘ਚ ਸੋਧ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੁਕੂਲ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇਹ ਬਿੱਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੇਠਲੇ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਜਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ, ਵਣਜ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜਨਵਿਸ਼ਵਾਸ (ਮੱਦਾਂ ‘ਚ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2025 ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜੀਵਨ ਤੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਆਧਾਰਤ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੱਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸੀ.ਪੀ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਐੱਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਚੰਦਰਪੁਰਮ ਪੋਨੁਸਾਮੀ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਐੱਨਡੀਏ ਵੱਲੋਂ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਬੈਠਕ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ। ਸੰਸਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੇਪੀ ਨੱਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਦਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ 'ਚ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਕਿਰਪਾਨਧਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਭਾ ਬਲਾਕ ਦੇ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਰਪੰਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਕਾਰਨ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਕਲਸਾਣਾ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਫਾਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਠੋਸ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੱਛਤਾ 'ਚ ਮਿਸਾਲੀ ਕੰਮ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਪਰੇਡ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਜੋਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੁਰਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ 5 'ਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਕਿਰਪਾਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਗੁਰਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਪਿਕਨਿਕ ਮਨਾਉਣ ਆਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ; 7 ਦੀ ਮੌਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖ਼ੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ 'ਚ ਪਿਕਨਿਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮੂਹ 'ਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਘਾਤ ਲਗਾ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਹਮਲੇ 'ਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਕੋਹਾਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉਪਨਗਰ ਰੇਗੀ ਸ਼ਿਨੋ ਖੇਲ 'ਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਟਾਂਡਾ ਡੈਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਖਾਰਾ ਘਾਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਾਈ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਸਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।'

ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ ਸਫ਼ਲ: ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ

'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ 'ਵੋਟਰ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ' ਸ਼ੁਰੂ

ਸਾਸਾਰਾਮ (ਬਿਹਾਰ): ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚੋਰੀ' ਦੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ 'ਵੋਟਰ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਕਾਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਰ. ਜੇ. ਡੀ.ਦੇ ਤੇਜਸਵੀ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਸਾਰਾਮ ਦੀ ਬਿਆਡਾ ਗਰਾਊਂਡ ਤੋਂ 1300 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜੋ 16 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਟਨਾ 'ਚ ਇਕ ਰੈਲੀ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਪੋਸਟ 'ਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 16 ਦਿਨ, 20 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, 1300 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ''ਵੋਟਰ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ'' ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਕ ਵੋਟ' ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚੋਰੀ' ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਇੰਡੀਆ' ਗੱਠਜੋੜ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੀਬਰ ਸੋਧ' (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) ਰਾਹੀਂ ਵੋਟਰ ਜੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਹਟਾ ਕੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚੋਰੀ' ਕਰਨ ਦੀ 'ਸਾਜਿਸ਼' ਨੂੰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਵੋਟ ਚੋਰੀ' ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼' ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਭਾਜਪਾ) ਦੀ ਆਖਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਾਹੀਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਦੀ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਗਰੀਬਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਵੋਟ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਅਰਜੁਨ ਖੜਗੇ, ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ. ਮੁਖੀ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਭੇਜਸਵੀ ਯਾਦਵ ਆਦਿ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ: ਖੜਗੇ

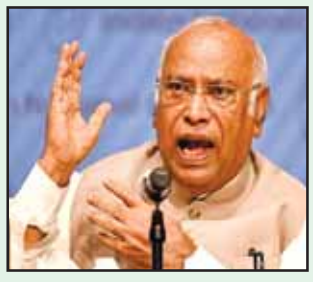

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਸਾਸਾਰਾਮ 'ਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਅਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ 'ਖਤਰਨਾਕ' ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਏਜੰਟ' ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ 'ਖਤਰਾ' ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖੜਗੇ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ 1 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਲਾਲੂ

ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨ. ਡੀ. ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 'ਇੰਡੀਆ' ਗਠਜੋੜ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਾਸਾਰਾਮ 'ਚ 'ਵੋਟਰ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ. ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ 'ਇੰਡੀਆ' ਗਠਜੋੜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਰਾਜ 'ਚੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟਨਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ।

ਛੇਤਰੀ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ: ਜਮੀਲ

ਬੈਂਗਲੁਰੂ: ਭਾਰਤੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੀਮ ਦੇ ਨਵ-ਨਿਯੁਕਤ ਮੁੱਖ ਕੋਚ ਖਾਲਿਦ ਜਮੀਲ ਨੇ ਸੁਨੀਲ ਛੇਤਰੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਏ.ਐਫ.ਏ. ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਕੱਪ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇਤਰੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕੱਪ ਕੁਆਲੀਫਾਈਂਗ ਦੌਰ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਤਿਆਰੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਜਮੀਲ ਨੇ ਸੀ.ਏ.ਐਫ.ਏ. ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਕੱਪ ਲਈ 35 ਸੰਭਾਵੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਛੇਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਸੜਕ ਹਾਦਸਾ; 7 ਮੌਤਾਂ

ਸੁਰੇਂਦਰਨਗਰ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੁਰੇਂਦਰਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਐਸ.ਯੂ.ਵੀ. ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੜ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਧਵਨ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਪੀ. ਬੀ. ਜਡੇਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ 3:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੇ ਦਾਦਾਰਾ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰ 'ਚ ਸਵਾਰ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੜ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਸ.ਯੂ.ਵੀ. 'ਚ ਸਵਾਰ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਟੀਮਾਂ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ।

''ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜਿਨਾਹ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਦੋਸ਼ੀ''

'ਵੰਡ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਵਸ' ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਡਿਊਲ 'ਚ ਦਾਅਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੋਜ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੌਂਸਲ (ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.) ਨੇ ''ਵੰਡ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਵਸ'' ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਡਿਊਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐੱਨਸੀਈਆਰਟੀ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਮੌਡਿਊਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਕਲਾਸ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ (ਮਿਡਲ ਸਟੇਜ) ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਲਾਸ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ (ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਟੇਜ) ਲਈ। ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕ ਸਰੋਤ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ, ਪੋਸਟਰਾਂ, ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਮੈਡਿਊਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ 2021 ਦੇ ਉਸ ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇਸ਼, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਦਦ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੌਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ''ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ। ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ 1940 ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਇੱਕ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਕੀਤੀ।

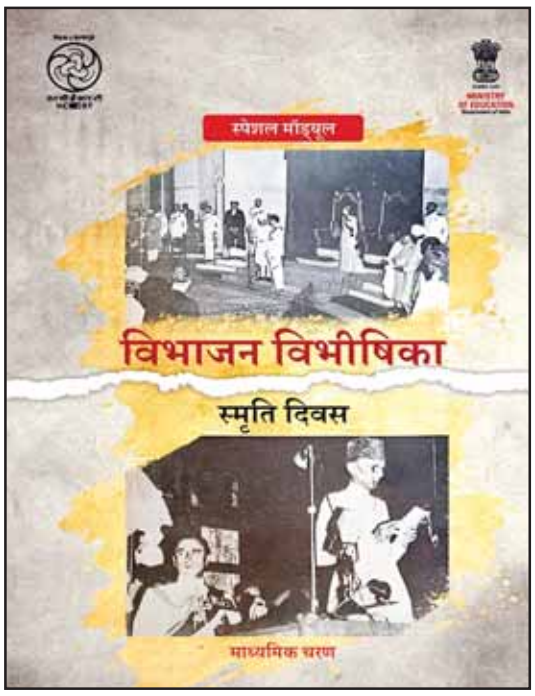

''ਵੰਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ'' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ ਦੇ ਮੌਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ''ਅੰਤ ਵਿੱਚ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ: ਜਿਨਾਹ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਦੂਜਾ ਤੱਤ ਕਾਂਗਰਸ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।ਪਰ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ।'' ਮੌਡਿਊਲ 'ਚ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਸਫੋਟਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰੁਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

ਮਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ''ਤਤਕਾਲੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਜੂਨ 1948 ਤੋਂ ਅਗਸਤ 1947 ਤੱਕ ਐਡਵਾਂਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵੀ ਜਲਦਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰ ਰੈਡਕਲਿਫ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਹਫਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ। ਅਜਿਹੀ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਸੀ।''

ਟਾਈਟਲਰ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ-ਕਾਲਕਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਫਸੋਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਖੂਬ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਵਾਂਗ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਕਸਰ ਕਮਲ ਨਾਥ ਨਾਲ ਵੀ ਸਟੇਜਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤੇ ਉਹ ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਟ ਕੇ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ: ਬਲੀਏਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ:ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਲੀਏਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ 4 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਫ਼ਤਰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖੁਦ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪੀ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਸੇਧੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਖੋਜ ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ (ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.) ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡਿਊਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸੇਧੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਪਵਨ ਖੇੜਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਡਿਊਲ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਖੇੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿਓ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਗਠਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਲਨਾਇਕ ਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ 25 ਸਾਲਾ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਸੂਸੀ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਸੂਸੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਇਸ ਦਾ ਸੀ।'' ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਪੂਨਾਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਸਾਨੂੰ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਐੱਨਸੀਈਆਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਡਿਊਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਤੇ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸੀ। ਵੰਡ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਲਾਲਚ, ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗਲਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਖ਼ਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਾਂ।'' ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਏ.ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਸਦੁਦੀਨ ਓਵਾਇਸੀ ਨੇ ਐੱਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਸੁਲ ਇਸਲਾਅ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ''ਮੁਸਲਿਮਸ ਅਗੇਸਟ ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ'' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਿਸੋਦੀਆ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾਈ

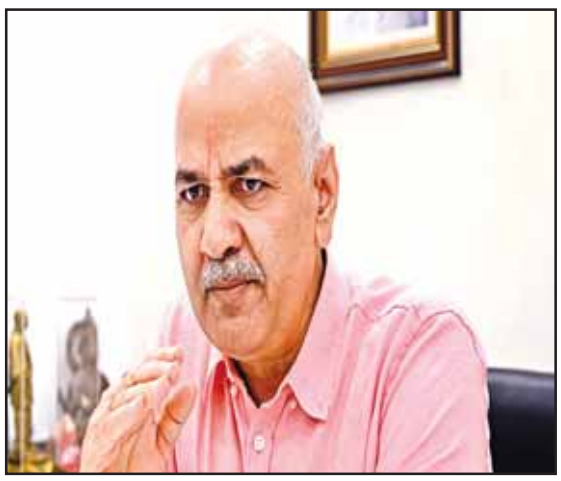

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ:ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ-2027 ਸੰਬੰਧੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ 13 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਵੱਲੋਂ 2027 ਦੀਆਂਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਰਵਾਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ,ਭੇਦ,ਝੂਠ,ਲੜਾਈ,ਝਗੜਾ ਸਮੇਤ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ।

ਸੁਖਬੀਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਚੰਗਾ ਮਾੜਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਧਮਕੀ ਲਈ ਸਿਸੋਦੀਆ ਦੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ: ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਆਗੂ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਹਰ ਹੱਥਕੰਡਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮੋਤਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਵੜਿੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਧੱਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਲਈ ਮੋਤਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

23 ਅਗਸਤ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

‘ਵੋਟ ਚੋਰੀ’ ਦਾ ਮਸਲਾ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ‘ਵੋਟ ਚੋਰੀ’ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਜਨਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੀਤੀ 31 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਮਹਾਂਦੇਵਪੁਰਾ ਸੀਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਗਾਇਆ, ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸੰਬੰਧੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀਆਂ ਚੋਣ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ’ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ‘ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ’ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਧਾਈ ਰਾਹੀਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ‘ਵੋਟ ਚੋਰੀ’ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਏਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗੱਲ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁੰਗੜ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਆਗੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ‘ਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਪਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜਨਤਕ ਮੰਚਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ‘ਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹੁਣ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗਿਆਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਬਾਰੇ ਲਗਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮਹਾਂਦੇਵਪੁਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਿਖਾਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖ਼ਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਗਿਆਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ‘ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਝੂਠ ਜੇਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣਨ ਦੇ 45 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ‘ਵੋਟ ਚੋਰੀ’ ਵਰਗੇ ਗ਼ਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਕੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਪਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

–ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਕੜੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਲਕ !

ਦੋ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ‘ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਚੁੱਲ੍ਹੇ’ ਕਰ ਲਉ ਇੱਕ ਭਾਈ।
‘ਡੁੱਬੇ ਹੁਣਾ’ ਝੱਟ ਲਿਆ ‘ਸਮੋਟ’ ਚੁੱਲ੍ਹਾ, ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਫੁਲਾ ਲਈ ਸੀ ਹਿੱਕ ਭਾਈ।
ਜੋ ‘ਰਲਣ’ ਲਈ ਆਏ ‘ਸੁਧਾਰ’ ਵਾਲੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਕੱਢਾਂ’ਗੇ ਮਾਰ ਕੇ ‘ਕਿੱਕ’ ਭਾਈ।
ਪੰਥਕ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰੀ ਭਰਤੀ, ਪੰਜੇ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ‘ਟਿੱਕ’ ਭਾਈ।
ਮਾਇਆ ਧੌਂਸ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਵਾਂਗ ਧੁਖ ਰਹੇ ਹੁਣ ਗਿੱਲੀ ਲੱਕੜੀ ਦੇ।
ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਥ ਨੇ ‘ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ’ ਚੁਣਿਆਂ, ‘ਮਾਲਕ ਹੋਰ’ ਆ ਗਏ ਐ ‘ਤੱਕੜੀ’ ਦੇ!

ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹਨ ਮਹਿਲਾਵਾਂ

‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਲਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦਿਵਸ’ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪ੍ਰੋ.ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੇ ਘੁੰਮਣ
ਫੋਨ: 97816-46008

ਇਹ ਇਕ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਉੱਪਰੋਂ-ਉੱਪਰੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਢਕਵੰਜ ਰਚੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਹਾਸਿਲ ਹਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਹਿਤ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਅਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਲਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦਿਵਸ’ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ ਕੋਈ ਮਹਿਲਾ ਬੇਪਤੀ ਸਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹੱਥੋਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਕਤਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਰੇਕ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਬੇਬਾਕ ਸੱਚ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਅਤੇ ਹੌਲਨਾਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਸੰਨ 1853 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਉੱਠੀ ਸੀ। ਲਗਪਗ 50 ਸਾਲ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੰਗ ਲਿਆਈ ਜਦੋਂ ਸੰਨ 1920 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ। 26 ਅਗਸਤ, 1920 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ 26 ਅਗਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ‘ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਲਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦਿਵਸ’ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਲ 2025 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ‘ਚ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਦਿਵਸ ਦਾ ਥੀਮ ਹੈ ‘ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ’। ਇਹ ਥੀਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੇਵਲ ਲਿੰਗਕ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ‘ਜ਼ਾਲਮ’ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦਾ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗ ਦੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਜੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵਚਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਾਸਿਲ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਦਮ-ਕਦਮ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ, ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਭਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਕ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ‘ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ’ ਤੱਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੁਣ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਵਾਪਰੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਕਰਮ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਚੀਕ-ਚੀਕ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦਲ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵਲ ਸਿੱਖ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇਸ ਕਦਰ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੁਸ਼ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਨਿੰਦਾ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ‘ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੇਂਗਰ’, ‘ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਨ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ’ ਜਾਂ ‘ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ’ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹੰਝੂ ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਣੀਪੁਰ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਾਪਰੀ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦੀ ਜੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਈ ਦੁੱਖਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਧਰਮ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ

ਫੜਨਵੀਸ ਦਾ 'ਪਿਆਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ' ਗੜਚਿਰੋਲੀ

ਸੁੰਗੜਦਾ ਮਾਓਵਾਦ, ਵਧਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ–2

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਨੀਮ-ਫ਼ੌਜੀ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੰਤਰੀ ਥਾਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਜੰਗਲ ਉੱਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ 'ਦੀ ਵਾਇਰ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਮਰਕਾਮ ਨੇ ਇਸ ਲੰਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।–ਸੰਪਾਦਕ॥

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ 'ਸੁੰਗੜਦਾ ਮਾਓਵਾਦ, ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਾਈਨਿੰਗ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਛਪਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਯਾਨੀ 22 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਲੌਇਡ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਛਪਿਆ ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਲੌਇਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਫੜਨਵੀਸ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਉਦਘਾਟਨ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸਾਫ਼ ਸੀ– ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ 'ਸਟੀਲ ਸਿਟੀ' ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ? ਆਖ਼ਿਰ ਇਹ ਕੀਮਤ ਕੌਣ ਚੁਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਮਰਕਾਮ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਖ਼ਬਰ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਭਰਦੇ ਦੰਡਕਾਰਣੀਆ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸੁੰਗੜਦਾ

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਲੌਇਡ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ।

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇਹ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਇਸ ਅਮਲ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ

ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਲਾਲਸੂ ਸੋਮਾ ਨੋਗੋਟੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਣਾਂ ਪੱਟਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰੱਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਖਣਨ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਣਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਗੰਦੇ ਲਾਲ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਗੰਦੀ ਧੂੜ ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਗੜਚਿਰੋਲੀ ਵਿਚ 'ਹਰਿਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ' ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 1 ਕਰੋੜ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ 11 ਕਰੋੜ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 25 ਕਰੋੜ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 2014 ਤੋਂ 2021 ਤੱਕ 50 ਕਰੋੜ ਰੁੱਖ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲਾਲਸੂ ਨੋਗੋਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਥਕੰਡਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰੱਖਤ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਦਰੱਖ਼ਤ ਲਗਾ ਦੇਵੇ, ਕੁਦਰਤੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੌਦੇ, ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੇਂਦੂ ਪੱਤਾ, ਬਾਂਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਣ ਉਪਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਪੌਦੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ?'

ਲਾਲਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਵੱਡੇ ਦਰੱਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਰੱਖ਼ਤ ਲਗਾਉਣਾ ਇੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਲਾਲਸੂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਣਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਖਾਣਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਢਕੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਸਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਉੱਗਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਮਲਮਪਾੜੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ। ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਵਗ ਕੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਝਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ, ਨਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੱਛੀ, ਕੇਕੜੇ ਆਦਿ ਫੜਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਖਾਣ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਲਾਲ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਝਰਨੇ ਦੇ ਮੱਛੀ, ਕੇਕੜੇ, ਡੱਡੂ, ਸੱਪ ਆਦਿ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਦ-ਮੂਲ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੋਟੇਗਾਂਵ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵਿਕਾਸ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਵਿਨੋਦ ਮੰਡਾਵੀ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਖਣਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, 'ਆਸਟੀ, ਆਲਾਪੱਲੀ ਅਤੇ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਹਾਈਵੇ ਉੱਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਰਜਨਾਂ ਟਰੱਕ ਉਸ ਹਾਈਵੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।'

ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਪਹਾੜ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਵ

ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੱਟਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਚਾਰ ਪਰਬਤ ਮਾਲਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾੜੀਆ ਸੂਚੀਦਰਜ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮੂਹ (ਪੀਵੀਟੀਜੀ) ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਲਾਲਸੂ, ਜੋ ਖੁਦ ਵੀ ਮਾੜੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਉਸ ਪਹਾੜੀ ਵਿਚ ਜੋ ਦੇਵਤਾ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੇ ਮਾੜੀਆ ਆਦਿਵਾਸੀ 'ਓਗਦਾਲ ਪੇਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਠਾਕੁਰ ਦੇਵ' ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁੱਲ 75 ਪਿੰਡ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਪੱਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਾੜੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਨਾਮ 'ਓਗਦਾਲਗੜ੍ਹ' ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਥਾਵਾਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਨੋਦ ਮੰਡਾਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, 'ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ? ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਧੜਾਧੜ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ।

ਸਾਲ 2019 ਵਿਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦੰਤੇਵਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੈਲਾਡਿਲਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨੰਦਰਾਜ਼ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਖਣਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵਤਾ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਓੜੀਸਾ ਦੇ ਕੋਰਾਪੁਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਿਜੀਮਾਲੀ ਪਹਾੜ ਵਿਚ ਵੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਆਮਗਿਰੀ ਪਹਾੜ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਹੇਰੀ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਬਾਬੂਰਾਓ ਸ਼ੇਡਮਾਕੇ ਦਾ ਸ਼ਹਨ ਸਥਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਬੂਰਾਓ ਸ਼ੇਡਮਾਕੇ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। 1857 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਬਾਬੂਰਾਓ ਸ਼ੇਡਮਾਕੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫ਼ੌਜ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ

ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਲਾਲਸੂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ – ਤਲਵਾਰ, ਭਾਲੇ, ਖੰਜਰ, ਢਾਲ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ

ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਣਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜਣ, ਝਾੜੂ-ਪੋਚਾ ਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਂਡੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ 8-9ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹੇਡਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜੋੜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁੜੀ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦੇਹ-ਵਪਾਰ ਵੀ ਪਨਪਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਹ-ਵਪਾਰ ਵੱਲ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਖਾਣ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਿੰਨੇ ਸੱਚ?

ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜਾਗੜ੍ਹ ਖਾਣ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਝੂਠੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਹਗਾਓਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵਸਾਏ ਆਤਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਅਸੀਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜੰਗਲ-ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹਾਂ। ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਾਡੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਖਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਲੌਇਡ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੋ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।'

ਲਾਲਸੂ ਨੋਗੋਟੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਜਾਂ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਰੁਕੇ। ਕੱਚਾ ਲੋਹਾ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਲੋਕ ਤਾਇਨਾ

ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਲਹੂ ਲਿੱਬੜੇ ਹੱਥ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਗ਼ਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਕਰੂਰ ਤੋਂ ਕਰੂਰ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਜ਼ਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ, ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗਿਣ-ਮਿੱਥ ਕੇ ਕਤਲ ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਦੋਂ ਅਲ-ਜਜ਼ੀਰਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਨਸ ਅਲ-ਸ਼ਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਲ-ਸ਼ਿਫ਼ਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੀਡੀਆ ਟੈਂਟ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਆਈ.ਡੀ.ਐੱਫ. (ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਡਿਫੈਂਸ ਫੋਰਸਿਜ਼) ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਲ ਸ਼ਰੀਫ਼ 'ਹਮਾਸ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸੈੱਲ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੇ ਆਈ.ਡੀ.ਐੱਫ. ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਕਟ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ।'

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਕੂੜ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਐਕਸ (ਟਵਿੱਟਰ) ਉੱਪਰ ਅਨਾਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਹਮਾਸ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਵਿੰਗ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਰੀਨੇ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ 'ਅਪੁਸ਼ਟ ਦਾਅਵਾ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ 'ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਹਮਲਾ' ਕਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿਯਤਕ ਹੋ ਕੇ ਗਾਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਲ-ਜਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 'ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਲੇਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ' ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ 'ਗਾਜ਼ਾ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼' ਹੈ।

ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਜੰਗ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਾਤਕ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਹਕੂਮਤ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਉੱਥੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੜਿੰਅਤ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਚੁਣਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ 2024 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਾਰਨ ਅਲ-ਜਜ਼ੀਰਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਹਨ।

ਗਾਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਆਫ਼ਿਸ ਅਨੁਸਾਰ 7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ 237 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਜੇ. (ਕਮੇਟੀ ਟੂ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਜਰਨਲਿਸਟਸ) ਨੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਜ਼ਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 186 ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਆਪਣੀ ਖ਼ਸਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਲ-ਜਜ਼ੀਰਾ ਦੇ ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ। ਸੀ.ਪੀ.ਜੇ. ਦੀ ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਾਰਾ ਕੁਦਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ 'ਖਾੜਕੂ' ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।' ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਤਲ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਕਤੂਬਰ 2023 'ਚ ਅਲ-ਜਜ਼ੀਰਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਾਇਲ ਅਲ ਦਾਹਦੋਹ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਪੁੱਤਰ, ਧੀ ਅਤੇ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ। ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲੇ 'ਚ ਉਹ ਆਪ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਅਲ ਸ਼ਰਿਫ਼ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ 'ਚ ਉਸਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਜੇ. ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਇਸ ਡਰ ਨਾਲ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲ ਬੰਬਾਰੀ 'ਚ ਮੇਰੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।' ਪਰ ਉਸਨੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਫ਼ੌਜੀ ਗਰੋਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਹਮਲੇ 'ਚ ਪੰਜ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਰੂਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗ਼ਾਜ਼ਾ ਉੱਪਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣ-ਮਿੱਥ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿਚਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਝ ਹੀ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਮਾਈਕ੍ਰੋਫ਼ੋਨ ਅਤੇ ਕੈਮਰੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ-ਫ਼ਲਸਤੀਨੀ ਰਸਾਲੇ +972 ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਹਿਬਰਿਊ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੋਕਲ ਕਾਲ ਨੇ ਤਿੰਨ ਖ਼ੁਫੀਆ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 7 ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਯੂਨਿਟ 'ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੈੱਲ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਜੁਟਾਉਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਅਕਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੇ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਗੀਆਂ ਤੋਂ ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਮੱਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਮੱਦਦ ਕਰੇ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਾ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਉੱਪਰ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਠੱਪਾ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਅਰਥ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਵੱਲੋਂ ਥੋਪੀ ਇਸ ਕਰੂਰ ਜੰਗ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਝੋਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਤੇ ਵਿਤੀ ਮੱਦਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ ਰਹਿ ਕੇ ਸਹਿਯੋਗ ਹੀ ਇਸ ਧਾੜਵੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਰਗੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੱਗ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੇ ਮੱਦਦ ਵੀ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗਿਣ-ਮਿੱਥ ਕੇ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨਾ ਮਹਿਜ਼ ਸਥਾਨਕ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਲੜਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਯੁੱਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਲਮੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਛਮੀ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮਖੌਟੇ ਲਾਹ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਹੱਥ ਵਟਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਝੂਠੀ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਕਾਮੇ ਸਿਰਫ਼ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤ, ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗੀ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 'ਸੁਤੰਤਰ ਦੁਨੀਆ' ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰਾਜ-ਨੇਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਕਰੂਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਕੂੜ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਲੋਕ ਵਾਂਗ ਰਟ ਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਾਸੀਅਤਾਂ ਕਾਰਨ ਗਾਜ਼ਾ ਦਾ ਕੇਸ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲੀਆ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਜਨਤਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ—ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ—ਧਮਕਾਇਆ, ਸਤਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੇ ਹਨ। 2023 ਵਿਚ ਔਸਤਨ ਹਰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੀਡੀਆ ਕਾਮੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2024 ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਬਣ ਗਿਆ—ਹਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਗ਼ਾਜ਼ਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੋਈ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਪੱਤਰਕਾਰ' ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ—ਜੋ ਇਸ ਧਰਤੀ, ਇਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗ਼ਾਜ਼ਾ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਤਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਜੰਗੀ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਾਜ਼ਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਹਾਲੋ-ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪੂਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਹਿੰਸਾ ਨਾ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਇਕੱਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਧੜਵੈਲ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮਾਂ ਉੱਪਰ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅੰਜਾਮ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਗਾਜ਼ਾ

ਬਾਲ ਰੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਜ਼ ਵਿਦਾਊਟ ਬਾਰਡਰਜ਼ ਯੂਐਸਏ ਦੀ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਅਕਸਾ ਦੁਰਾਨੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ॥

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸੀ: ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਪੌਂਡ ਖਾਣਾ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਬਾਰ ਤੋਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ

‘ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ’, ‘ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ’ ਤੇ ‘ਗੋਇਲ’ ਨੂੰ 2025 ਦਾ ਢਾਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਸਰੀ: ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਰੀ ਸਥਿਤ ਨਿਊਟਨ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ‘ਢਾਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ’ ਲਈ ਸਾਲ 2025 ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ‘ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ’ (ਨਾਵਲਕਾਰ ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ), ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ (ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ) ਤੇ ਗੋਇਲ (ਨਾਵਲਕਾਰ ਮੁਦੱਸਰ ਬਸ਼ੀਰ) ਗਲਪ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

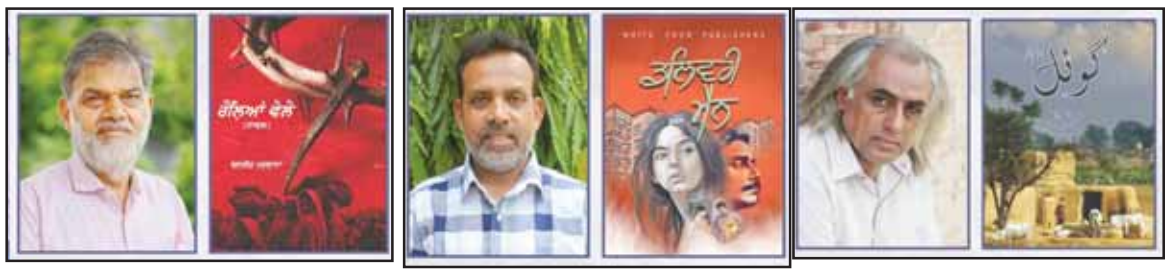

ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਫਾਈਨਲਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਨਾਵਲ ‘ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ’, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ’ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਮੁਦੱਸਰ ਬਸ਼ੀਰ ਦੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਨਾਵਲ ‘ਗੋਇਲ’ ਨੂੰ ਸਾਲ 2025 ਦੇ ਵਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲਪ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ 25000 ਡਾਲਰ, 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਦੋ ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਸਮੇਤ 6000 ਡਾਲਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਨਾਮ ਸਮੇਤ ਕੁਲ 51,000 ਡਾਲਰ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ 13 ਨਵੰਬਰ, 2025 ਨੂੰ ਨੌਰਥਵਿਊ ਗੋਲਫ ਐਂਡ ਕੰਟਰੀ ਕਲੱਬ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਤਿੰਨੇ ਜੇਤੂ ਗਲਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਜਿਊਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ੈਟਰਲ ਜਿਊਰੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਚੇਅਰ), ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਮੈਂਬਰ), ਪ੍ਰੋ. ਜਮੀਲ ਅਹਿਮਦ ਪਾਲ (ਮੈਂਬਰ), ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਿਊਰੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ (ਚੇਅਰ), ਡਾ. ਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਮੈਂਬਰ), ਪਰਗਟ ਸਤੌਜ (ਮੈਂਬਰ) ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਜਿਊਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਫ਼ੀਰ ਰਮਾਹ (ਚੇਅਰ), ਨਵੀਦ ਆਲਮ (ਮੈਂਬਰ), ਪ੍ਰੋ. ਯਸਮੀਨ ਹਮੀਦ (ਮੈਂਬਰ) ਹਨ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਨਾਵਲ ‘ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ’, 1947 ਵਿਚ ਹੋਈ ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਨੁਭਵ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਤਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਆਪਣੇ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤਾਲੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਖੁਦ ਹੰਢਾਇਆ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਲੇਖਕ, ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਾਰਥਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਨਵੀਨ ਜੁਗਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਦਕਾ ਆਪਣੀ ਕਲਾਤਮਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਬੁਣਤੀ ਵਾਲਾ ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

ਚੁਣੀ ਗਈ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ’, ਕਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਕਾਲੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਲਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ, ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਇਕੱਲਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਪਨ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਸੂਖਮਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਡਾ. ਗੀਤਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰੀਨ ਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੋਨੋਲੋਗ ਅਤੇ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਰਣਨ ਪਾਠਕ ਲਈ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸੁਹਜਵਾਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫਾਈਨਲਿਸਟ ‘ਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮੁਦੱਸਰ ਬਸ਼ੀਰ ਦਾ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਨਾਵਲ ‘ਗੋਇਲ’ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਾਵਲ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਜੀਵਨ ਰਾਹੀਂ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ‘ਗੋਇਲ’ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ, ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰੋਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਊਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਵਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਭਾਰਤ, ਕੈਨੇਡਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਤੋਂ 55 ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਨਾਵਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਿਊਰੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਜਿਊਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੈਟਰਲ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਛੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਅਕਮਲ ਸ਼ਹਿਯਾਦ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਆਲ੍ਹਣਾ’, ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਦਾ ਨਾਵਲ ‘ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ’, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲੀਆਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ‘ਮੰਡੀ ਰਹੀਮ ਖਾਂ’, ਮੁਦੱਸਰ ਬਸ਼ੀਰ ਦਾ ਨਾਵਲ ‘ਗੋਇਲ’ ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ’ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਗਾ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਫ਼ਨੀਅਰ’ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ੈਟਰਲ ਜਿਊਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬ ਰੌਲਿਆਂ ਵੇਲੇ, ਡਲਿਵਰੀ ਮੈਨ ਤੇ ਗੋਇਲ ਨੂੰ ਫਾਈਨਲਿਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਢਾਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਨੀ ਬਰਜ ਢਾਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ, ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਢਾਹਾਂ ਇਨਾਮ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਊਰੀ ਵਲੋਂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ‘ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਫਾਈਨਲਿਸਟ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੈਨੇਟਰ ਬਲਤੇਜ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਸਨ। **-ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ**

ਸੁਣੋ, ਮੇਰੀ ਕੌਮ! ਮੇਰੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਦਾਸਤਾਨ।

15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰੌਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਉਧਰੋਂ ਇਧਰ ਆਇਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਪਈ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਦਾਸਤਾਨ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਵਾਂ।

ਫਿਰਕੂ ਟੋਲੀਆਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਿਆ ਭਰਾਇਆ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੰਨਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੁਕ ਗਏ। ਉਸ ਖੇਤ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਫੋਨ: 99150-91063

ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ, ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸੱਤ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੌਂ-ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਖੇਤ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ, ਮੇਰਾ ਪਿਓ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੌਣ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਤੇ ਹੁਮਸ ਆਪਣੇ ਜੋਬਨ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੱਟ ਉਸੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਸਾਧ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਓੜਕਾਂ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਸ਼ਿਕਾਰ’ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਗਈ। ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਓ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਓਗੇ। ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਦਾਦੀ ਨੇ ਜੋ 55 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੱਸਿਆ, ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਟੱਬਰਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰ ਧੜ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਦਾਦੀ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲ, ਦੱਸ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਣੀ ਵਾਪਰੀ।

ਸਾਨੂੰ ਰੋਂਦਿਆਂ-ਕੁਰਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਾ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕੱਛੜ ਚੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦਾਦੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਖੂਹ ਆਇਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਬਸ ਮਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਖਤਮ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦਾ ਖੂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਪੈਦਲ ਚਲਦਿਆਂ-ਚਲਦਿਆਂ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਥੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਕੁਝ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੁਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਭਰਾ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਝਗੜਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਠ-ਦਸ ਮੀਲ ਦੂਰ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਥੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮਿਲਟਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਖੂਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢਿਆ। ਮਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਖੂਹ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁੱਕਾ ਹੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਬਹੁਤ ਭਲੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਟਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਤੂੰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

ਇਧਰ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲਦੇ ਰਹੇ, ਕਦੇ ਬਸੀ ਪਠਾਣਾ, ਕਦੇ ਰੋਪੜ ਨੇੜੇ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਇਧਰ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਹੀਂਗਣਾ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋਈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਸਾਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਗਤ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨਪੁਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੋ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਭਗਵਾਨਪੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਆਗੂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਦੇਹਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਰੌਲਟ ਐਕਟ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਭਗਵਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇੱਕ ਭਰਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਸਿਡਨੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਇਕ ਲੜਕੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਸਸੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੀ ਰੀਨਾ ਕੌਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਣਹਾਰ ਲੜਕੀ ਪ੍ਰਭ ਰੂਪ ਕੌਰ ਹਾਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ‘ਚ ਹੈ। ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਇੰਨਾ

ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼

ਭਗਵੰਤ ਰਸੂਲਪੁਰੀ
ਫੋਨ: 94170-64350

ਇਸ ਵਾਰ ਘਰ ਨਾਟ-ਮੰਚ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭੈਣ ਬੇਅੰਤ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਬਰੈੱਡ-ਆਮਲੇਟ ਤੇ ਕੌਫ਼ੀ ਰੱਖਦੀ ਕਹਿ ਗਈ ਸੀ, 'ਅੱਜ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਦੇ ਮੂੰਹ...ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਲੱਡੂ ਲੱਗਣਾ!'

ਮੈਂ ਗਲ ਪਿਆ। ਬੂਹੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਭਾਪਾ ਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਧੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਨੇੜਿਓਂ ਲੰਘਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਵੀ, ਭਾਪਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, 'ਕੁੜੇ ਬੇਅੰਤ! ਆਪਣੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ।'

ਮੰਚ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਘਰ ਪੈਰ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਬੀਬੀ-ਭਾਪੇ ਨੇ ਇਕੋ ਸੁਰ ਰਾਗ ਅਲਾਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ,'ਕਾਕਾ ਸਹਿਜ! ਹੁਣ ਤੂੰ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਸ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀ ਘਰ 'ਚ ਲੈ ਆ!' ਬੀਬੀ ਉੱਠਦੀ-ਬੈਠਦੀ ਇਹੋ ਅਲਾਪ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕਦੇ ਉਹਦੀ ਸੁਰ ਥੱਲੇ ਹੁੰਦੀ ਕਦੇ ਉਪਰ।

ਤੇ ਭਾਪਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੈੱਗ ਲਾ, ਮੁੱਛਾ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, 'ਵੇਖ ਸਹਿਜ ਪੁੱਤ! ਹੁਣ ਤੂੰ ਤੀਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆਂ, ਪੜ੍ਹ ਵੀ ਗਿਆਂ ਤੇ ਸੈੱਟ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਫਿਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਨੇ। ਸਵੇਰੇ ਈ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦੇ ਟੈਮ ਫ਼ੋਨ ਵੱਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...ਮੈਂ ਕਹਿ ਛੱਡਦਾਂ, ਬਈ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਆ ਜਾਣਾ, ਬੈਠ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।'

ਤੇ ਆਖਰ ਭਾਪੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਜਾਲ਼ 'ਚ ਫਸਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਹਾਂ-ਹੂੰ ਕਰਦੇ ਨੇ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਦਿਨ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੰਚਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਿੱਥ ਬਣਾ ਕੇ ਘਰ 'ਚ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਆਖਰ ਭਾਪਾ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਜਾਲ਼ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। 'ਏਹ ਵੀ ਕਰ ਲਵੇ ਆਪਣਾ ਰਾਂਝਾ ਰਾਜ਼ੀ' ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਘਰ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਮੁੜਨ ਦੇ ਦਿਨ ਲੰਘਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਕਾ ਤਾੜ ਕੇ ਭਾਪੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਜਾਲ਼ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

...ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਟ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਘੁੱਟਿਆ-ਵੱਟਿਆ ਜਿਹਾ...ਵਾਲ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਕਰ, ਰਬੜ ਬੈਂਡ ਪਾ ਕੇ... ਸੂਤਰਧਾਰ ਭਾਪੇ ਦੇ ਬਰੋਬਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਭਾਪਾ ਪੂਰੇ ਜਲੋ 'ਚ ਸੀ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੁੱਛਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਖੰਗੂਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਸਹਿਜ ਦੀ ਬੇਬੇ! ਛਾਬੜਾ ਸਵੀਟਸ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕਿਲੋ ਮੋਤੀ ਚੂਰ ਦੇ ਲੱਡੂਆਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਚੁੱਕਣੇ ਐ... ਚੇਤਾ ਕਰਾ ਦਈਂ...ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਲੱਡੂਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੈ।'

ਭੈਣ ਬੇਅੰਤ ਕੌਰ ਬੀਬੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਘਰੋੜ-ਘਰੋੜ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, 'ਭਾਪਾ ਜੀ ਪੰਜ ਕਿਓਂ...ਦਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ...ਸੁਖ ਨਾਲ ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਕੰਮ ਐ।'

ਫੇਰ ਭਾਪਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, 'ਉਏ ਸਹਿਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆ, ਇੰਡੀਆ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀ-ਮੁੱਛ ਹੀ ਵਧਾ ਲੈਂਦਾ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੋਹਬ ਪੈ ਜਾਂਦਾ...ਹੁਣ ਤਾਂ ਐਵੇਂ...ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਪੇ ਦੀ ਮੁੱਛ ਈ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ...ਤੇਰਾ ਪਿਓ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਨਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੇਵ 'ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਦੀ ਸੈਟਿੰਗ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂਦੈ।' ਭਾਪਾ ਫਿਰ ਮੁੱਛਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਭਾਪਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਸ਼ੇਵ ਕਰਦਾ, ਮੁੱਛਾਂ 'ਤੇ ਰੀਝ ਨਾਲ ਦੋ ਉਂਗਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਫੇਰਦਾ ਮਰੋੜੀ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ, 'ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਣ...ਬਸ ਵੀ ਕਰ...ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਐਦਾਂ ਖਰੋੜ੍ਹ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰੀਦੀ ਹੁੰਦੀ... ਅੱਛਾ!' ਫਿਰ ਭੈਣ ਨੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਸਬਰ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੀ.ਆਰ. ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਭਾਪੇ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਭਾਪੇ ਹੁਰਾਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸੁਪਨਦੀਪ ਨਾਲ ਸਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਭਾਪੇ ਹੁਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਸਾਂ। ਕਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਕਦੇ ਕਾਲਜ ਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਭਾਪਾ-ਬੀਬੀ ਮੇਰੇ ਹੁਲੀਏ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕਈ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, 'ਉਏ ਤੂੰ ਵਾਲ਼ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਰੱਖੇ ਆ ਉਏ?... ਉਏ ਤੂੰ ਬਣਿਆ ਕੀ ਏਂ? ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿੰਦਾ 'ਯਾਰ ਭਾਪੇ! ਏਹ ਕੈਨੇਡਾ ਐ...ਏਧਰ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨ ਐ...ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਨੀਂ ਨਿਕਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤੈ ਡੱਡਾਂ ਕਿਹੜੇ ਛੱਪੜ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੀਆਂ। ਅੱਗੋਂ ਭਾਪਾ ਬੋਲ ਪੈਂਦਾ...ਓਏ ਤੇਰਾ ਪਿਓ ਸੱਤ ਪੱਤਣਾਂ ਦਾ ਤਾਰੂ ਐ ਤੇ ਹੁਣ ਥੱਕ ਘਾਟ-ਘਾਟ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਚੁੱਕੈ...' ਮੈਂ ਚੌੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ, 'ਉਏ ਭਾਪੇ ਕਈ ਵਾਰ ਥੋਡੇ ਵਰਗੇ ਤਾਰੂ ਐਵੇਂ ਗੋਤਾ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਐ...।' ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ।

ਸੱਤ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਮੈਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਆਇਆਂ। ਏਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਭਾਪਾ ਅਕਸਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ, 'ਆ ਜਾ ਮੁੰਡਿਆ! ਏਸ ਵਾਰ ਤੇਰਾ ਘਰ 'ਚ ਪੈਰ ਢੋਲ ਦੇ ਡਗੇ ਨਾਲ ਪਵਾਉਣਾ...ਕਹੇਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਟਿਕਟ ਕਰਾ ਦਿਆਂ...।

ਫਿਰ ਭਾਪਾ-ਬੀਬੀ ਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੇਰਾ ਮਨ ਵੀ ਕਾਹਲਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਹਿਜ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੀਬੀ-ਭਾਪੇ ਦਾ ਸਹਿਜ ਬਣ ਕੇ ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਮੰਗਣੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੋਟਲ 'ਚ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਸਜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਕ ਤੇ ਪਾਤਰ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਬੰਦੇ-ਔਰਤਾਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮੇ-ਮਾਮੀਆਂ ਤੇ ਮਾਸੀਆਂ ਸਨ।

ਭਾਪਾ-ਬੀਬੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਚੋਲਾ ਭਾਪੇ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਵਿਚੋਲਣ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਖਿਚ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਕੁੜੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਸੀ। ਜਿੰਨਾ ਝੂਠ ਬੋਲ ਲਓ, ਓਨੀ। ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੀ ਹੀਲ ਵਾਲੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜੁੱਤੀ 'ਤੇ ਗਈ। ਮੈਂ ਥੱਲਿਓਂ ਉਪਰ ਤੱਕ ਉਸ ਵੱਲ ਨੀਝ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਕੱਦ 'ਚ ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵੱਲ ਗਈ, ਉਹਨੇ ਗੋਲਡਨ ਕਲਰ ਦੀ ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਲਕੇ ਗੋਲਡਨ ਕਲਰ ਦੇ ਪਲਾਜ਼ੋ ਸੂਟ 'ਚ ਉਹ ਪਰੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਰੀ ਦੀ ਸਿੰਗਲ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਾਲੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀਲ ਵਾਲੇ ਸੈਂਡਲ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਡਰੈਸਿੰਗ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਪਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਰ ਦੇ ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਤੇ ਮੇਕਅਪ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਹਲਚਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸਾਂ। ਉਦੋਂ ਕੁ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਭਾਪੇ ਦਾ ਖੰਗੂਰਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ...ਮੈਨੂੰ ਭਾਪੇ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸ਼ੇਵ ਤੇ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਮੁੱਛ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਧੁੰਦਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਲੈ ਆਇਆ ਸਾਂ।... ਮੈਨੂੰ ਮੰਗਣੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਮੰਚ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਇਕ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਮੰਚ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਬੀਬੀ-ਭਾਪਾ ਤੇ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮੰਚਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਭੈਣ, ਭਾਪੇ-ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਰਲ਼ ਕੇ ਸਿਖੰਡਿਨ ਦਾ ਰੋਲ ਬਾ-ਖੂਬੀ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਾਟਕ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਚੋਲਾ ਬੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਕੋ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਉਹਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁੜੀ ਦੀ ਡਰੈਸ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ 'ਚ ਵੀ ਉਹਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਵੇ।

ਬੈਠਿਆਂ-ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨਾਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾਟਕ 'ਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਲਈ ਸੀ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਦੋ ਕੁਰਸੀਆਂ ਰਖਵਾ

ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ,

'ਸਹਿਜ ਬੇਟਾ! ਆ ਬਈ ਹੁਣ, ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।'

ਪਰ ਕੋ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੋੜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲੈ ਵੜੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ, 'ਰੁਕੋ-ਰੁਕੋ ਅਜੇ...ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਪੁੱਛ-ਦੱਸ ਤਾਂ ਲੈਣ।'

ਕੁੜੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਨਾਟਕ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸੀਨ ਚਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੈਠਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਬੋਲਿਆ, 'ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀਲ ਵਾਲੀ ਜੁੱਤੀ ਪਸੰਦ ਏ...ਮੈਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀਲ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾਂ...ਨੁਕੀਲੀ ਤੇ ਤਿੱਖੀ! ਜੋ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਖੁੱਭ ਜਾਵੇ...।'

ਕੁੜੀ ਹੱਸ ਪਈ। ਬੋਲੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਉਹ ਹਾਂ...ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਏ। ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਫੇਵਰਟ ਏ...ਤੇ ਮੇਕਅੱਪ ਵਾਹ...ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋਣਾ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ 'ਚ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਏ, ਪਲਾਜ਼ੋ ਸੂਟ ਦਾ ਕੰਟਰਾਸਟ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਏ...ਸਭ ਕੁਝ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਦਾ...ਕਦੇ ਕਦੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਐ।'

ਕੁੜੀ ਸ਼ਰਮਾ ਗਈ ਸੀ। ਏਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਠੱਕ-ਠੱਕ ਹੋਈ। ਨਾਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, 'ਆ ਜਾਓ ਬਈ!...ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਫੋਨਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲ 'ਤੇ ਕਰੀ ਜਾਇਓ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਆ ਗਿਆ...ਵੇਖਣ-ਪਰਖਣ ਨੂੰ...ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ।'

ਅਸੀਂ ਉਠ ਪਏ ਸਾਂ।

ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਉਹ ਬੈਠ ਗਏ ਸਾਂ। ਕੁੜੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਲੱਡੂਆਂ ਦਾ ਡੱਬਾ, ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਚੂਰ ਦਾ ਲੱਡੂ ਲਗਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਭੈਣ ਦੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਲੱਡੂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਸ਼ਗਨ ਪਾਇਆ। ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਰਿੰਗ ਪਾਈ ਸੀ। ਹਾਲ 'ਚ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਸੋਹਣੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲ ਵਿਚ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੀ। ਭਾਪਾ, ਕੁੜੀ ਦਾ ਪਿਓ ਤੇ ਵਿਚੋਲਾ ਜੱਫ਼ੇ-ਜੱਫ਼ੀ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ਼ਗਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਚਾਹ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਨਾਲ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ। ਭਾਪੇ ਹੁਰੀਂ ਇਕ ਨੁੱਕਰੇ ਪੈੱਗ ਲਗਾਉਣ ਬੈਠ ਗਏ।

ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਪਾ-ਬੀਬੀ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਭੈਣ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਹਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਪੇ ਹੁਰਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁੰਡਾ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਬੇਅੰਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ। ਉਹਦੀ ਚਾਲ, ਗੱਲ-ਬਾਤ ਸੁਣਦੇ ਤੇ 'ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਦੱਸਾਂਗੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ। ਭਾਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਤੋਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਤੇ ਢੋਅ-ਮੇਲ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਬੀਬੀ-ਭਾਪਾ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਥੱਕਦੇ ਪਰ ਮੈਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ, ਬੇਅੰਤ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ, 'ਭੈਣ! ਕੱਲ੍ਹ ਜੋ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਣ ਆਏ ਸੀ...ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਫੇਰ?'

ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਕੀ ਦੱਸਾਂ! ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜੀ 'ਚ ਤਾਂ ਜਮਾਂ ਕਣ ਨੀ...ਸਿਰ

ਸਰਬਤ ਭਲਾਈ ਟਰਸੱਟ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ

ਪੀ.ਏ.ਯੂ. (ਪੰਜਾਬੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ

ਐਸ.ਪੀ.ਐਸ. ਓਬਰਾਏ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਪ੍ਰੋ. ਨਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਅਖਤਰ।

ਟਰੱਸਟ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਮਹਿੰਦਰ ਦੁਸਾਂਝ, ਜਗਜੀਤ ਹਰਾ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨੀ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੱਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛਿੜੀ ਤਾਂ ਦੁਬਈ ਬੈਠੇ ਐਸ.ਪੀ.ਐਸ. ਓਬਰਾਏ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਣਾ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਮਰ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਵਿੱਢ ਕੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਵੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਬਤ ਭਲਾਈ ਟਰਸਟ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਓਬਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਰ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਸੰਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਸਦਾ ਮੰਤਵ ਤੇ ਮਨੋਰਥ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਧਰਾਤਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਸਿਹਤ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕਣ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਹਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ।

ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪੱਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਣਗਹਿਲੀ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਉੱਠ ਕੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਣ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ, ਅਨਾਥਾਂ, ਗੂੰਗੇ, ਬੋਲਿਆਂ, ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ, ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੇਹਸਾਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਤਾਰੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੇਵੀਅਰ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਏਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਓਬਰਾਏ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਧੈਕਸ ਸਮੂਹ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧੈਕਸ ਸਮੂਹ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਯੋਗਦਾਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਕਲਾ ਸਮੱਗਰੀ, ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਖੁਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗਲੋਬਲ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਚੰਭਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਤੇ

ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ।

ਬੇਮਿਸਾਲ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਰਾਹੀਂ ਓਬਰਾਏ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਿਹਲਾਂ ਵਿਚ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵੈਨਾਂ ਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਏਨਾ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਹੁਣ ਤੱਕ 142 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਮੁਆਫ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਮੁਆਫੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਲੱਡ ਮਨੀ (ਦਾਈ) ਵਜੋਂ ਦੇਣੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 17 ਮੁਆਫੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਐਸ.ਪੀ. ਦੀ ਏਨੀ ਸਾਂਝ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਬੜਾ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ।

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਬੈਗ ਵਿਚ ਹੀਲ ਵਾਲੀ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਮੇਕਅੱਪ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖ ਲੈਂਦਾ ਸਾਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਗੂੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਮੇਕਅੱਪ ਕਰਕੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਫ਼ਰਾਕ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਰਚ-ਮਿਚ ਜਾਂਦਾ। ਸੁਪਨਦੀਪ ਵੀ ਸਾਡੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਹਰ ਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੈਮ ਜੋ ਕਾਲਜ ਲੜਕੀ ਦੀ ਦਿੱਖ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਰਲ਼ ਜਾਂਦੀ। ਅਸੀਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਖੂਬ ਖ਼ਰਮਸਤੀਆਂ ਕਰਦੇ, ਖੇਡਦੇ-ਮੱਲਦੇ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਕਾਲਜ ਆ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸਾਂ। ਅੰਦਰੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਦੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਸਾਂ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ, ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਬੱਸ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹਾਣ ਦਾ ਮੁੰਡਾ-ਕੁੜੀ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ, ਅਸੀਂ ਝਟ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ। ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ...ਖਿਓ-ਖਿਚੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰ...ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਟਸ ਐਪ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ।

ਪੀ.ਆਰ. ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਲੈਂਗਲੀ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇਕ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸਿੰਗਲ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਾਲਾ ਘਰ ਰੈਂਟ 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਸਨ। ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਘਰ ਤੇ ਬੇਸਮੈਂਟਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦਿੱਕਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਟੋਰ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦਾ ਇਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸਟੋਰ ਵੱਲ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਹੀਲ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ, ਹੋਰ ਸਪੋਰਟਸ ਸ਼ੂਅ, ਚੱਪਲਾਂ ਉਧਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਉਧਰ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਸਾਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਸਟੋਰ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਬੰਦਾ ਮੇਰੀਆਂ ਹੀਲ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਯਾਰ ਆਹ ਕੇਹਦੀਆਂ ਨੇ...ਐਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਘਰ 'ਚ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹੋਣ...ਤੇ ਆਹ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ... ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੈਂ ਏਥੇ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਰਹਿੰਦਾ...।' ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਗਈ ਸੀ। ਚੁੱਪ ਕਰ ਓਏ...ਹੌਲੀ ਬੋਲ... ਐਵੇਂ ਕਿਤੇ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵੜ...ਝਾਤੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈਂ...ਮੁੰਡਾ ਅੰਦਰ ਈ ਬੈਠਾ...ਹੁਣ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਉਹਦੀ ਐ...ਅਸੀਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਉਹਦੀ ਪਰਮੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਆਂ.. ਲਾਅ ਤਾਂ ਏਹੀ ਆ...ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਵੜ ਵੀ ਜਾਵੇਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਨੀਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ...ਪਰ ਕਾਹਨੂੰ ਯਾਰ।' ਫਾਰਮ ਮਾਲਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਸਾਂ। ਫਾਰਮ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਮਾਲਕ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਵੀ ਖਵਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਫਿਰ ਏਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਨਦੀਪ ਮਿਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁੰਜ ਲਾਹ ਕੇ ਅਸਲੀ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਉਹਦੇ ਉੱਤੇ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਪਿਓ ਦਾ ਉਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਪੁੱਤ ਸੀ ਜੋ ਸਿਟੀ 'ਚ ਟਰੱਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਘਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਉਹਨੇ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ ਗੜਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਮੈਨੂੰ ਬਾਂਹਾਂ ਵਿਚ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਠਹਿਰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੜਾ ਸਹਿਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਅ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੁੰਜ ਲਾਹ ਕੇ ਮੇਰੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਆ ਵੜਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ। ਸਾਡੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਰਾਸ ਰਲ਼ ਗਈ ਸੀ। ਹੀਲ ਵਾਲੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ, ਮੇਕਅੱਪ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤਾਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਹੁਣ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮੇਕਅੱਪ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਕੋਲ ਵਿਮੈਨ ਸੈਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਨ ਸੈਂਟ ਵੀ ਮਲਕ ਦੇਣੀ ਆ ਟਿਕਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਪਨਦੀਪ ਹੀਲ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਤੇ ਵਿਮੈਨ ਸੈਂਟ ਲਗਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਡੀ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠਦਾ ਸਾਂ। ਉਹ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਤੇ ਐਨਕ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਤਕੜੀ ਫੀਲਿੰਗ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਸੁਪਨਦੀਪ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਦੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁੱਜਣਾ ਏ। ਜਹਾਜ਼ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਟਿਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਅਰ ਹੋਸਟਸ ਕੁੜੀਆਂ 'ਚ ਹਲਚਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਟਰਾਲੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਵ੍ਹਿਸਕੀ ਦਾ ਪੈੱਗ ਪੀ, ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਸੁਸਤਾਉਣ ਲਈ ਟੇਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਗਿਆ ਸੀ।

...ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਅਜੇ ਚੜ੍ਹਨ ਹੀ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਦਾ ਨੇਲ ਪਾਲਿਸ਼ ਲਗਾ, ਉਹਦਾ ਸੂਟ ਪਾ ਕੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮੋਹਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਬੀਬੀ ਬਾਂਸ ਵਾਲੀ ਪੌੜੀ ਰਾਹੀਂ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਉੱਤਰ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਸਾਂ ਕਿ ਬੀਬੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਗਵਾਂਢ 'ਚ ਮਕਾਣੇ ਗਈ ਹੋਈ ਏ। ਮੇਰੇ ਸੂਟ ਪਾਇਆ ਵੇਖ ਕੇ ਬੀਬੀ ਮੈਨੂੰ ਥਾਪੜਨ ਲੱਗ ਪਈ, 'ਵੇ ਨਾ ਹੁਣ ਆ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪਾਲਣ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ? ਬੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰੀਦੇ ਐ...ਲੈ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਨਹੁੰ ਪਾਲਿਸ਼ ਲਾਈ ਫਿਰਦਾ... ਸਾਰੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਮੁਕਾ ਛੱਡੀ ਐ...ਲੈ ਸੁਰਖੀ ਪਾਊਡਰ ਵੀ ਲਾਈ ਫਿਰਦਾ...ਥੇਹ ਪੈਣਾ!' ਬੀਬੀ ਮੇਰੀ ਲਿਪਸਟਿਕ ਪੁੰਝਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਲ਼ ਵਧਾ ਕੇ ਗੁੱਤਾਂ ਕਰਾਂ ਤੇ ਅਦਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂ...ਇਕ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਲੇ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਇਕ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਚੰਦੂ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਰੋਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਦੂ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਭਾਪੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਸਟਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਸਕੂਲ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਉਏ ਗੱਲ ਸੁਣ ਮਾਸਟਰਾ! ਤੇਰਾ ਕੀ ਕੰਮ ਆ...ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ...ਯਾਰ ਹੱਦ ਹੋਗੀ...ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਨਿਆਣੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਆਂ ਕਿ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ-ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ-ਵਹੁਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ...ਜੇ ਨਾਟਕ ਕਰਨਾ ਐਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦਿਆਂ ਆਲੇ ਕਰਵਾਓ...।' ਅੱਗੋਂ ਮਾਸਟਰ ਭਾਪੇ ਅੱਗੇ ਲੇਲੜ੍ਹੀਆਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, 'ਵੇਖੋ ਨਾ ਭਾਜੀ! ਨਾਟਕ ਤਾਂ ਨਾਟਕ ਹੁੰਦਾ...ਕੋਈ ਸੱਚੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਤ ਕਰਦਾਂ...।' ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਹਾਣੀ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟ ਦਿੰਦੇ, ਚੂੰ

ਤਬਦੀਲੀ ’ਚੋਂ ਝਾਕਦੀ ਤਕਦੀਰ

ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਵਿਧਾਨ। ਵਕਤ ਨਾਲ ਹਰ ਵਸਤ ਬਦਲਦੀ। ਵਤੀਰਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਦਲਦਾ। ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਦਲਦਾ। ਸਾਡੇ ਚੌਗਿਰਦੇ, ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ। ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਜ਼ੱਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹਰੇਕ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ।

ਵਕਤ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜੀ ਦੀ ਸੇਧ ਦਿੰਦੇ ਜਦ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜ ਤੀਕ ਸੀਮਤ ਹੋ, ਸੌਂੜੇ ਦਾਇਰਿਆਂ ਦੀ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਅ ਜਾਂਦੇ।

ਦਰਅਸਲ ਬਦਲਣਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਉਂ, ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਣਾ ਹੈ? ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤੱਵ, ਵਰਤੋਂ-ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਵਿੱਖ-ਮੁੱਖੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮਨ-ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਧਰ ਕੇ ਬਦਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਬਦਲਣਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰਥਕ ਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਬਦਲਦੇ ਨੇ ਲਾਲਚ ਲਈ, ਈਰਖ਼ਾ ਖਾਤਰ, ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਾਰਨ। ਅਜੇਹਾ ਬਦਲਣਾ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇਹੇ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਉਗੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਅਜੇਹਾ ਡਿੱਗਦਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੁੜ ਉਭਰਨਾ ਨਾ-ਮੁਮਕਿਨ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਰਕਣੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮੌਸਮ ਬਦਲਦੇ, ਬਿਰਖ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ‘ਤੇ ਪੱਤਝੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹਾਰ ਆਉਂਦੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਹ ਵਰੋਲਦੇ ਦਰਿਆ ਬਰਸਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਛਲਣ ਲੱਗਦੇ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਭਾਲਦੇ ਠਰੂੰ-ਠਰੂੰ ਕਰਦੇ ਜਿਸਮ, ਜੇਠ-ਹਾੜ ਦੀਆਂ ਤਪਦੀਆਂ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਰਖਾਂ ਦੀ ਠੰਢੜੀ ਛਾਂ ਲੱਭਦੇ। ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਵਾਂਗ ਜਦ ਕੁਝ ਲੋਕ ਬਦਲਣ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਬਿਰਖ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਰਖ ਤਾਂ ਹਰ ਰੰਗ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਗਾਤਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਕਰਦਾ, ਜਦ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ। ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਜਾਂ ਸੱਜਣਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨੈਪਕਿਨ ਵਾਂਗ ਡੱਸਟਬਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਟਦਾ।

ਗਿਆਨ ਦੀ ਉਚ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬੰਦਾ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਆਭਾ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਵੀਂਆਂ ਸਥਿੱਤੀਆਂ, ਸਰੋਕਾਰਾਂ, ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ, ਸੋਚਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਮਾਰਗੀਂ ਤੋਰਦਾ। ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਸੁਪਨੇ, ਸਾਧਨ, ਸਫ਼ਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਜੇਹਾ ਸਾਰਥਿਕ ਬਲਦਾਅ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਵਵਾਦੀ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਾ।

ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਦਿਆਂ ਉਡਦੇ ਜਹਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਚਾ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੁਪਨ-ਪ੍ਰਵਾਜ਼ ਲਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਮਹਾਂਨਗਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਸ ਜਦ ਕਿਸੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਬੰਦਾ ਜਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਿਚਕਚਾਉਂਦਾ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਉਦਾਹਰਣ। ਨਵੇਂ ਚੌਗਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਵੀਨਤਮ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਵਾਜ਼, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਚੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਬਦਲਾਅ, ਹੁਲਾਸ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਲੋਕ ਅਜੇਹੇ ਬਦਲਾਅ ਵਿਚੋਂ ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੂਰਨ ਰੀਝਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸੁਖਨ ਸੋਚ-ਸਾਧਨਾ, ਸਿਰੜ ਤੇ ਸਮਰਪਿੱਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਸੁਖਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਲਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਹੀ ਬਦਲਣਾ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ। ਬਦਲਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕੀ ਏ? ਕਿਸਦੇ ਆਖੇ ਬਦਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੀ ਚੇਨਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਉਦੈ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਇਸਨੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੌਣ, ਕਿਸ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਿਹਾ?

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਉਤੇ ਤੈਰਨ ਲਈ ਖੁਦ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਸੇਕ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਕੇ ਬਰਫ਼ ਬਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਨਿੱਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰਨਾ।

ਪਿਆਸੇ ਤੇ ਸਿੱਕਰੀ ਜੰਮੇਂ ਹੋਠਾਂ ਜਾਂ ਰੱਕੜ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਾਰਸ਼-ਬੂੰਦਾਂ ਜੇਹੀ ਨਿਆਮਤ ਬਣਨ ਲਈ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਪ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ, ‘ਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਧਾੜੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦਾਰ ਰੂਪ ਵਟਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੰਮੇਰੀ ਅੰਬਰੀਂ ਉਡਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰਤ ਨੂੰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਅਹੁਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਆਸਿਆਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਮਿਟਾ, ਸਵਾਂਤੀ ਬੂੰਦਾਂ ਦਾ ਰੁੱਤਬਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਖੜੇ ਪਾਣੀ ਕਦੇ ਦਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦਰਿਆ ਬਣਨ ਲਈ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਗਣਾ ਪੈਂਦਾ, ਉਬੜ-ਖੋਬੜ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿੱਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ। ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ਪੱਥਰੀਲੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਠੇਡੇ ਖਾਂਦਾ ਆਖਰ ਨੂੰ ਨਦੀ ਜਾਂ ਦਰਿਆ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਰੀ-ਭਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਰਫ਼ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ।

ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਬਣਨ ਲਈ ਕਈ ਕੋਹਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤਹਿ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕਈ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ

ਹੀ ਖਾ ਜਾਂਦੇ। ਕਦੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟ ਗਏ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਦੇਖਣਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲੋਚਾ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਗਵਾ ਬੈਠੇ।

ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਰਦ-ਮੌਸਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿੰਦਾ ਬਿਰਖ਼, ਬਹਾਰ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਅੱਗ ਦੇ ਸੇਕ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਉਸਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਤਪਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬਰਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੁੰਡ-ਮਰੁੰਡ ਹੋਇਆ ਬਿਰਫ਼ ਬਹਾਰ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਹਰੇ ਕਚੂਰ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੀ, ਆਪਣੇ ਸੀਨੇ ਤੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਫੁੱਲ ਸਜਾਉਂਦਾ। ਹਰ ਦਰਸਕ਼ ਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਪਿਆਰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਝੀ ਦੇ ਨਾਮ ਲਾਉਂਦਾ। ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ!

ਮੌਸਮ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਾਰੂ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਤੇ ਜਾਗਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੌਰ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਵਕਤ ਦੀ ਫੁੱਲਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੂਹਦਾਰੀ ਵਿਚ ਰੰਗਣ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਕਿਆਈ ਬਖਸ਼ਣ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੇੜੀ ਡੁੱਬਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਮਛੇਰਾ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਿਊਣ ਦੀ ਜਿੱਦ ਨਾਲ ਭੁੱਖ ਤੇ ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੇ ਹੱਠ ਸਾਹਵੇਂ ਮੌਤ ਵੀ ਹਾਰ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਖਰ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਂਦ, ਭੁੱਖ, ਪਿਆਸ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਦ ਬੰਦੇ ਦਾ ਅੰਦਰਲਾ ਜੋਰਾਵਰ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇੰਨਾ ਤਾਕਤਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਉਸਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਹੀਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਬੰਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਸੱਚ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਔਖੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਲੱਭ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਕਹਿਣਾ ਦਾ ਵੱਲ ਸਿਖਾਉਂਦਾ।

ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਮੈਨ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੀਕ ਉਹ ਨਵੀਂ ਪੀਹੜੀ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਵਣਜਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦਿਓ। ਪੂਰੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਕਰ ਹੀ ਲੈਣੇ। ਦਰਅਸਲ ਜਦ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਮਨ ਬਦਲਦਾ, ਉਸਦੀਆਂ ਤਦਬੀਰਾਂ ਅਤੇ ਤਸ਼ਬੀਹਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਤਕਦੀਰ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ।

ਅੰਬ ਦੀ ਗੁਠਲੀ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਸਖਤ ਖੋਲ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਫੁੱਟ ਰਹੀ ਕੋਪਲੀ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਤਿੜਕ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜਰਨ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਈਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ, ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਸਰੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਕੇ ਵੱਧਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਨੱਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀਆਂ।

ਹੀਰੇ ਦੀ ਔਕਾਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਤਰਾਸ਼ਣ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਹੀ ਤਰਾਸ਼ਣ ਦੀ ਪੀੜ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਆਮ ਤੋਂ ਖਾਸ ਬਣਾਉਂਦੀ।

ਕੁਝ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਗਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਆਪਣੀ ਐਸ਼ੋ-ਇਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁੱਖਜ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਕਰੂਰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਰਪਦਿਆਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਲਾਲ ਸੂਹਾ ਹੋ ਅਤੇ ਵਦਾਨ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਲੋਹੇ ਦਾ ਟੁੱਕੜਾ ਹੱਲ਼ ਦਾ ਚੌਅ ਬਣਦਾ, ਜੋ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਪਾੜ ਪਾਉਂਦਾ, ਇਸਦੀ ਜਰਖੇਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦਾ।

ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਤਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਪਰਵਾਜ ਭਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁੱਲੇ ਅੰਬਰ ਦਾ ਆੜੀ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਪਰਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਨ ਲਈ ਦਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਨ ਵਿਚ ਉਚਾ ਉਠਣ ਦਾ ਹੀਆ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਮਨਚਾਹੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

ਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਪੁੰਨਿਆ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਚੰਨ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਦਿਖਾਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਚਾਨਣੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਰਘੀ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਕੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਬਦਲਾਅ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਸਰਘੀ ਵਿਚ ਬਦਲਦੀ, ਹਰ ਰਾਤ ਦਿਨ ਵਿਚ ਢਲ ਜਾਂਦੀ, ਚੜਦਾ ਸੂਰਜ ਆਖਰ ਨੂੰ ਢਲਦੇ ਪ੍ਰਛਾਂਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖਰੀ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵੱਗਦਿਆਂ, ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ-ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਾਖਸ਼ਤ ਬਦਲਾਅ ਹੈ- ਬੰਦੇ ਦਾ ਬਚਪਨੇ ਤੋਂ ਬੁਢਾਪੇ ਵੰਨੀਂ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਜਲਵੇ, ਢਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਅਤੇ ਆਖਰ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਹਥੋਂ ਹੀ ਆਖ਼ਰੀ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ।

ਮਾਂ ਬਣਨ ਲਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਪਾਲ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਰ ਮਰ ਕੇ ਜਿਊਣਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਂ ਦਾ ਰੁੱਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ। ਇਹੀ ਬਦਲਾਅ ਮਨੁੱਖੀ ਹਾਸਲਤਾ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਰਤਾਰਾ।

ਬਦਲਾਅ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਲੋਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਉਸਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ। ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੰਤਹਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹੀ ਅਣਗੌਲਾਪਣ ਬੰਦੇ ਲਈ ਮਰਸੀਆ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

ਨਾ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਰੋਬੋਟ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੜੇ ਤੇ ਹਾਵਭਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਤਮੀ ਵਰਤਾਰਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਕ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਨਿਰਮੋਹੇ ਅਤੇ ਨਿਰਜਿੰਦ। ਮਰੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰਦ। ਸੜੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗਲੀਜ਼ਤਾ। ਗਲੀਜ਼ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਗੁੰਗਾਪਣ। ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ। ਇਹੀ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ, ਇਸਨੂੰ

ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ਼ ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਤੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਭਾਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ: ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ਼ ਫੋਰਮ (ਫਰਿਜ਼ਨੋ) ਵਲੋਂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਕਰਵਾਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਭਾਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹੇ। ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲਜ ਤੱਕ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪੈਨਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਜਾਂ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਇਲਾਜ' ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ 35 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਡਲ ਅਤੇ ਨਗਦ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਰ ਗਰੁਪ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਨਗਦ ਇਨਾਮ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਡਾ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਨਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ਼ ਫੋਰਮ ਵਲੋਂ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ, ਲਿਖਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ-ਭਵਨੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਸਹਿਜ ਕੌਰ ਨੇ ਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਗਾ ਕੇ ਕੀਤੀ। ਰਾਜ ਬਰਾੜ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ ਦੀ ਵੀਰ ਗਾਥਾ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜੀ.ਐਚ.ਜੀ. ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸ. ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁਟਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਸ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਉਸਾਰੂ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਆਂਚਲ ਹੇਅਰ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਢੇਸੀ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਏ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ (ਪੀ ਟੀ ਸੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ), ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ (ਧਾਲੀਆਂ ਮੀਡੀਆਂ ਗਰੁਪ), ਦਿਲਬਾਗ ਬੰਗੜ (ਜੱਸ ਟੀ ਵੀ), ਕੁਲਵੀਰ ਹੇਅਰ (ਹੇਅਰ ਮੀਡੀਆ), ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ, ਹੈਰੀ ਮਾਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ਼ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ – ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ

ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਰੰਗ ਮੰਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਅਦਾਕਾਰ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਰੰਗ ਮੰਚ 'ਤੇ ਲਗਪਗ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਾਬਾ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਸਕੂਲ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਐਸਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ, ਮੁੜਕੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਸਗੋਂ ਪੌੜੀ-ਦਰ-ਪੌੜੀ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਸਭਾ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੋਦੀ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਰੰਗ ਮੰਚ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰੁਪਾਂ ਵਿੱਚ

ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਦਾ, ਰੰਗ ਮੰਚ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਦੋਂ ਐਕਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਹਰਫ਼ਨ ਮੌਲਾ ਅਦਾਕਾਰ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਕੇ ਬਾਕੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਬਾਕਮਾਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਈਗੋ ਨਹੀਂ, ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਰੋਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਅਦਾਕਰੀ ਉਸਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰਨਾ ਉਸਦਾ ਮੰਤਵ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਸਦਾ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਉਹ ਅਦਾਕਾਰੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸੁਦਾਈ ਹੈ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਸਦੇ ਖ਼ੂਨ ਵਿੱਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਮੋਹਨ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਭਵਾਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਕੋਲੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮਲੀਲਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕਦੀਂ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸਫ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਪੰਜ ਨਾਟਕਾਂ 'ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ', 'ਕੋਈ ਦਿਉ ਜਵਾਬ', 'ਕਦੋਂ ਤੱਕ', 'ਯੇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਅਤੇ 'ਮੁਝੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਚਾਹੀਏ'' ਵਿੱਚ ਬਾਕਮਾਲ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਵਾਹਵਾ ਸ਼ਾਹਵਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਾਣ ਸਭਰਵਾਲ, ਜਗਜੀਤ ਸਰੀਨ, ਹਰਜੀਤ ਕੈਂਥ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਗੱਖੜ ਦੀਆਂ ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ ਦੇ 'ਬੇਗਾਨੇ ਬੋਹੜ ਦੀ ਛਾਂ', 'ਅਰਬਦ ਨਰਬਦ ਧੁੰਦੂਕਾਰਾ' ਅਤੇ 'ਗਾਨੀ', ਸਫ਼ਦਰ ਹਾਸ਼ਮੀ ਦੇ 'ਹੱਲਾ ਬੋਲ', 'ਅਪਹਰਣ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ' ਅਤੇ 'ਮੇ ਦਿਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ', ਏ.ਚੈਖਵ ਦੇ 'ਗਿਰਗਿਟ', ਸਤੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਦੇ 'ਟਕੋਰਾਂ', ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਦੇ 'ਰੋਡਾ ਜਲਾਲੀ', ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ ਦੇ 'ਕਿਰਾਏਦਾਰ', ਰਾਣਾ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ 'ਬੋਦੀ ਵਾਲਾ ਤਾਰਾ' ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ 'ਮਜਨੂੰ ਪਾਰਕ' ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ

ਖੁਦ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਰੰਗ ਮੰਚ ਹੀ ਉਸਦਾ ਮੱਕਾ ਤੇ ਕਾਅਵਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰੋਹਤਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾਕੇ ਰਾਵਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਮੰਚ ਗਰੁਪ 'ਨਟਰਾਜ ਆਰਟਸ ਥੀਏਟਰ' 1980 ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾ ਨਾਟਕ 'ਇਸ਼ਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਡੀਂ ਰੱਚਿਆ' ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਥੇਟਰ ਗਰੁਪ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਥੀਏਟਰ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਥੀਏਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਹਰ ਸਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੰਗ ਮੰਚ ਦੇ 10 ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਰੋਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਆਯੋਜਤ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਾਹਿਰ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਨਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਮੰਚ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸਨੇ 70 ਨਾਟਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਐਂਟਨੀ ਚੈਖਵ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਗਿਰਗਟ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਏ ਨਾਟਕ ਦੇ 700 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਵੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਜਨਮ 1 ਜੂਨ 1964 ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਤਾਰਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਪਿਤਾ ਬੱਧਰੀ ਦੱਤ ਤਿਵਾੜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਤਰਾ ਖੰਡ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ 1952 ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੰਗਰੂਰ ਆ ਗਏ ਸਨ। 1977 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਿਆ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਲਈ ਉਹ 1980-81 ਵਿੱਚ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜ਼ਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੋਦੀ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਥੋਂ ਉਸਨੇ ਬੀ.ਏ.ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਸੰਪਰਕ:ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ 7355361080

-ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਮੋਬਾਈਲ-94178 13072

ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਲਾਈਫਟਾਈਮ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਐਵਾਰਡ

ਤਿਰੂਵਨੰਤਪੁਰਮ: ਮਸ਼ਹੂਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਾਕੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ 22 ਤੋਂ 27 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 17ਵੇਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ (ਆਈ. ਡੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਐਫ. ਕੇ.) 'ਚ ਲਾਈਫਟਾਈਮ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਕੇਰਲ ਸਟੇਟ ਫਿਲਮ ਅਕੈਡਮੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇਕ ਰਿਲੀਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਚ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਕਦ, ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਇਕ ਟਰਾਫੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਿਲੀਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ 2004 ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ 'ਫਾਈਨਲ ਸ਼ਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 30 ਅਗਸਤ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-705

ਅੱਧਖੜ ਗਭਰੂ ਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਬਣ ਗਿਆ ਵੱਡਾ ਅਥਲੀਟ,
ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫਟਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਮੈਰਾਥਨ ਕੀਤੀਆਂ ਬੀਟ।
ਦਿਨ ਪੁਰ ਦਿਨ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹੇ ਜਵਾਨੀ, ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਨਵੀਂ ਉਹ ਛਾਲ,
ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਦਾਤਾ ਹੱਥ ਸਿਰ ਰੱਖੇ, ਲੰਮੀਆਂ ਵਾਟਾਂ ਕਰੇ ਕਮਾਲ!

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-703

ਐਧਰ ਓਧਰ ਮਨ ਭਟਕੇ ਤਾਂ
ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।
ਖੁਦ ਹੀ ਖੁਦ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਗੱਲਾਂ
ਰੁੱਸੇ ਤਾਈਂ ਮਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।
ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਬਣੇ ਨਾ
ਤਾਂ ਤਾੜ ਕੇ ਆਖੇ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਰੱਬ ਦਿਆ ਬੰਦਿਆ
ਬਣ ਜਾ ਬੰਦਾ।
ਕਿਉਂ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀਆਂ 'ਚ
ਫਸਿਆ ਫਿਰਦਾ ਏਂ।
ਨੇਕੀ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਤੂੰ ਕਰ ਲੈ
ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਭੱਜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਏਂ।
ਸਿਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ 'ਸਰ' ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ।
ਕਿਉਂ ਨਿੰਦਾ-ਚੁਗਲੀ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦਾ ਏਂ।
ਨਿਮਰ ਹੋ ਕੇ
ਕਰਮੀ-ਧਰਮੀ ਬਣ ਜਾ
ਮੈਂ ਲੱਭਿਆ ਇਹ ਮੰਤਰ ਚਿਰ ਦਾ ਏ।
-ਲੋਕਨਾਥ ਸ਼ਰਮਾ
ਫੋਨ: 6417176877

ਵਿਚਾਰ ਬੰਦਿਆ! ਕੀ ਇੱਥੇ ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ।
ਇਹ ਜੱਗ ਰੁੱਖ 'ਤੇ ਜਿਉਂ ਪੰਛੀ ਬਸੇਰਾ।
ਇਕ ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਉਪਜ ਹੈ ਤੇਰੀ।
ਅੰਤ ਬਣ ਜਾਣਾ ਤੂੰ ਭਸਮ ਦੀ ਢੇਰੀ।
ਬਾਨ੍ਹੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੈਂ ਬਹੁਤ ਕਰੇਂ ਵਿਸਥਾਰ।
ਆਫਰਿਆ ਫਿਰੇਂ ਵਿਚ ਮਾਣ ਹੰਕਾਰ।
ਨਿਤਾਣੇ-ਨਿਮਾਣੇ ਨੂੰ ਨਾ ਬੰਦਾ ਜਾਣੇਂ।
ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੈਂ ਵਾਂਗ ਮਾਣਸ ਖਾਣੇਂ।
ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਭਲਾ-ਮਾਣਸ ਅਖਵਾਏਂ।
ਕਰੁਣਾ ਤਰਸ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਨਾ ਜਾਏਂ।
ਸੱਚੀ ਦਰਗਾਹੇ ਜਦ ਮੰਗਿਆ ਹਿਸਾਬ।
ਪੱਲਿਓਂ ਜੇ ਖ਼ਾਲੀ ਕੀ ਦਏਂਗਾ ਜਵਾਬ।
'ਨਾਕਾਮ' ਨਿਕੰਮਿਆਂ! ਨਾ ਦੇਹ ਤੂੰ ਮੱਤਾਂ।
ਮੀਚ ਲਏਂ ਅੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖ਼ਤਾਂ।
-ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'
ਫੋਨ: +1 864-318-5500

ਛੱਡ ਦਿਲਾ

ਛੱਡ ਦਿਲਾ ਛੱਡ ਗਿਆਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਝੂਰ ਨਾ।
ਚੁੱਪ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾ ਤੂੰ ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਨੂੰ ਘੂਰ ਨਾ।
ਜਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਬਚਿਆ ਏਂ, ਇਹਨੂੰ ਹੀ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖ,
ਕੱਚ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਤੇ ਬਹਿਜੀਂ ਚੂਰ-ਚੂਰ ਨਾ।
ਆਪਣੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਥੀ ਹਾਵੇ ਅਤੇ ਹਉਕਿਆਂ ਨੂੰ,
ਵੱਧ ਸੇਕੀ ਇੱਟ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋ ਜੀਂ ਤੂੰ ਮਨੂਰ ਨਾ।
ਸਮੇਂ ਨੇ ਹੀ ਐਸੀ ਕੋਈ ਚਾਲ ਮਾੜੀ ਚੱਲ ਦਿੱਤੀ,
ਛੱਡ ਗਿਆਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਾ।
ਪੱਤ ਝੜੇ ਰੁੱਖਾਂ ਜਿਹਾ ਜੇ ਤੂੰ ਰੁੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ,
ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਾ ਨੂਰ ਨਾ।
ਹੱਸ ਖੇਡ 'ਨਾਗਰਾ' ਬਿਤਾਅ ਲੈ ਰਹਿੰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ,
ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਾ।
-ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ 'ਮਹਿੰਦਪੁਰੀਆ'

ਸਰਵਣ ਪੁੱਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀਂ–ਹੁਣ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਵਹਿੰਗੀ ਕੌਣ ਚੁੱਕੇ?

ਰਵਿੰਦਰ ਚੋਟ
ਫੋਨ 98726–73703

ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੁੱਲਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ, ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬਦਲਾਅ/ਨਿਘਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 2011 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 9.34% ਸੀ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਔਸਤ 8.6% ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਮੀ ਉਮਰ, ਬਿਹਤਰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਘਟ ਰਹੇ ਜਨਮ ਦਰ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਸਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਕੱਲੇਪਨ ਅਤੇ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ੂਗਰ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਵਾਇਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਇੰਦਿਰਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਵੀ ਐਕਟ 2007 ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13 ਦਸੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਵਰਸਿਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ –ਸੀ –ਨੰ :193 ਆਫ 2016) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ –ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀਉਣ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਛੱਤ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰੇ! ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ 'ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਐਂਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਫ ਪੇਰੈਂਟਸ ਐਂਡ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਐਕਟ 2007' ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21 ਅਗਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ 19 ਅਗਸਤ 1988 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੋਨਾਲਡ ਰੀਗਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 14 ਅਗਸਤ 1935 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਫਰੈਂਕਲ ਰੂਜ਼ਵੇਲਟ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਐਕਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੰਤਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਦੁਰ-ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਚੇਤਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ 21 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰੋਨਾਲਡ ਰੀਗਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆ ਹਨ ਜਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਮੁਤਾਬਕ ਰੁਝੇਵਾਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਸਕਣ।' ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਡਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ! ਜੁਆਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਸਾਡੀ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲ ਜਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਲ ਹੈ ਤੇ ਬੁਢਾਪਾ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਲ ਛਡਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬੁੱਢੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਬੁਢਾਪੇ ਵਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਂਭਦੀਆਂ ਹਨ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਢੇਪੇ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਸਿਹਤ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦੂਸਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਵਧੀਆ ਆਰਥਿਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਮੌਤ ਦਰ ਘਟਣ ਕਰਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨ ਪੁਰ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਫੰਡ ਐਂਡ ਹੈਰੀਟੇਜ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 2017 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2026 ਤਕ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 173 ਮਿਲੀਅਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕਹਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਔਖਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪਾ ਘਰਾਂ ਵਲ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਆਬਾਦੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਲਡ ਏਜ਼ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ 60-79 ਤਕ ਉਮਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ 200 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ 500 ਰੁਪਏ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਤੋਂ ਘਟ ਨਹੀ! ਸੰਨ 2007 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ! ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2022 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕੱਟਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰ ਮਾਰਦੀ ਹੈ! ਬੈਂਕ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨਿਗੂਣੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵੀ ਦਬ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਬਹੁਤੇ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 2016 ਵਿਚ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ 500 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਜਿਹੜੀ ਕਿ 2022 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ, ਨੇ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਭਾਵੇਂ 1500 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖ ਦਿਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਆਕਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 60000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਉਸ ਕੋਲ 200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਉਸ ਕੋਲ 2.5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹਿਰੀ ਤੇ ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੇ ਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਨਲਾਈਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਦੇ ਆਈ ਕਾਰਡ ਦਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਰਸ਼ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਉਮਰ 65 ਸਾਲ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਉਮਰ 58 ਸਾਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਔਰਤਾਂ, ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਂਜ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸੋਸ਼ਲ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਇਕ ਹੈਲਪਲਾਈਨ 14567 ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਮ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਨੈਟ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਲਈ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾ ਸਕਣ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪਲ ਦੋ ਪਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸੂਖਮ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਟਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਦਾ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ' ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਹਰ ਬਾਪ, ਹਰ ਪਤੀ, ਹਰ ਭਰਾ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹੇ...ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੇਖੀ...ਕਿੰਨੇ ਚੇਹਰੇ ਘੁੰਮ ਗਏ...ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੈਲ ਸਿੰਘ...ਬਰਨਾਲਾ...ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਅਡਵਾਨੀ...ਚੜ੍ਹਤ ਦੇ ਦਿਨ...ਮਰਜ਼ੀ ਬਗੈਰ ਪੱਤਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਿੱਲਿਆ ਕਰਦਾ...ਫੇਰ ਦਿਨ ਕਦੋਂ ਢਲਿਆ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ...ਭੀੜ ਵਿਚ ਇੰਝ ਗਵਾਚੇ ਜਿੰਦਾਂ ਨਿੱਕਾ ਜਵਾਕ...ਜਵਾਕ ਨੂੰ ਤੇ ਫੇਰ ਵੀ ਮਾਂ ਲੱਭਦੀ ਫਿਰਦੀ ਏ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤਾਲੇ ਲੱਗ ਗਏ...ਲੱਕ ਲੱਕ ਉੱਚਾ ਘਾਹ...ਇੱਕ ਕੌੜੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ...ਬੰਦਿਆ ਇਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਦੀਵੀਂ ਨਹੀਂ...ਸਭ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਏ...ਅਹੁਦੇ, ਪਦਵੀਆਂ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ, ਚੇਰਮੈਨੀਆਂ, ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ, ਹੁਸਨ ਜਵਾਨੀ ਮਾਪੇ...ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੰਗ...!

ਈਰਾਨ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇਹਲਵੀ...ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਦੌਲਤ...ਕਵਿੰਟਲਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਸੋਨਾ...ਸਤੱਤਰ ਵਿਚ ਤਖਤ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ...ਦੇਸ

ਚੇਤਿਆਂ ’ਚ ਵੱਸਿਆ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੋਮਾਂਸ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸਮੇਂ ਸਥਿਤੀ, ਸਮਾਜਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੀ ਖਹਿਸਰ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਬੰਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਆਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਭਰੂਣ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਉਸ ਦੇ ਬੌਧਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੀਮਤ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

ਅਤਰਜੀਤ

ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਿੱਸਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ?-ਜੱਥੇਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਪਾਉਣਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਅਥਾਹ ਪਕੜ ਸੀ।

ਗੱਲ 1967 ਦੇ ਮਈ ਜਾਂ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਲਿਆਣ ਸੁੱਖਾ ਤੋਂ ਨਹਿਰੇ-ਨਹਿਰ ਸਾਈਕਲ ਭਜਾਉਂਦਾ ਅਜੀਤ ਰੋਡ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਕੋਲ਼ ਕਾਮਰੇਡ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਲਾਟ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਲੈਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੋ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਬੀਤਾਂ ਵਰਗੇ ਨੌਜੁਆਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ-ਦੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ। ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦਾਰਜ਼ੀਲਿੰਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਤੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਜਵਾਲਾ ਮਘ ਪਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਝੋਨਾ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਢੋ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਜਗੀਰਦਾਰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਵੜੇ ਹਨ। ਚੀਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ ’ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਸੰਦੜ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲਾ ਨੌਜੁਆਨ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ-‘ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੁੱਝ ਹੋਰ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਨੌਜੁਆਨ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਤੇ ਹਾਕਮ ਸਮਾਉਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ-ਕੱਥ ਤੋਂ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਈ, ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਅਰਧ ਜਗੀਰੂ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅਰਧ ਕਲੋਨੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ ’ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰੇਗੀ, ਸਨਅੱਤੀ ਪਛੜੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੋਲਤਾਰੀ ਜਮਾਤ ਨਹੀਂ। ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਬੁੜ-ਜ਼ਮੀਨੇ ਤੇ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦੂਜੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਜਾਂ ਸੀਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਲੀਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਤ੍ਰਾਹੀ ਨਹਿਰੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੀਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਵਿਨੋਬਾ ਭਾਵੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਦਾਨ ਕਰਨ। ਇਹ ਭੂਦਾਨ ਲਹਿਰ ਗ਼ਰੀਬ ਜਾਂ ਬੇਜ਼ਮੀਨੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਅਸਰਦਾਇਕ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਰਜ ਸਕੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੀਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਨਹਿਰੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੁਹਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਬੇਰਹਿਮੀਂ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਚੰਗੇ ਰੰਗ ਦਿਖਾਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ। ਅਜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਤੇ ਸਮੰਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੱਝਾਂ, ਕੱਟਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਵਰਗੇ ਵੱਡੀਆਂ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹਾਵੀ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਦਲ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਲਬਾਦਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ (ਜਦੋਂ ਵਿਹੜਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਵੋਟ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪਾਉਣੀ ਹੈ) ਦੀ ਪੁੱਜ ਕੇ ਲੁੱਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਲੰਮਾ ਉੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਮਾਰਕਸੀ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਝੋਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਸੇਖਾ ਕਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਚੱਕ ਫ਼ਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਅਜਿਹਾ ਜਾਦੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗਾਤਰੇ ਪਾਈ ਕਿਰਪਾਨ ਉੱਤਰ ਗਈ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ ਦਾ ਪਾਠਕ ਬਣ ਗਿਆ। 1962 ਦੇ ਹਿੰਦ-ਚੀਨ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ । ਸੋਹੀ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਚੀਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉੱਪਰ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਰੂਸ ਦੀ ਪੁਰਅਮਨ ਸਹਿਹੋਂਦ ਵਾਲ਼ੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਭਿਆਲੀ ਪਾ ਕੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਦ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਹਿਵਨ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸਨ-‘ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੇ ਮਾਰਗ ’ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲੋਂ ਮੋੜ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਵੀ ਹਲਚੱਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰਾ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਦੇ ਘਰ ਗੇੜਾ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ-‘ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਂਗਾ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪਾਠਕ ਹੁੰਦੈ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਚਾਹਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਠੰਢੀ ਸੜਕ (ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਯੋਗੀ ਨਗਰ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਟਿੱਬੇ ਉੱਪਰ ਉਸਾਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਨੇ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ‘ਸਕੂਲ’ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੂਝਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੈਕਚਰ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੂਝ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਉਹ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ’ਤੇ ਬੋਲੇ ਸਨ-‘ਵਿਰੋਧ ਵਿਕਾਸੀ ਪਦਾਰਥਵਾਦ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ। ਮਹਾਂ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਦਿਸਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਦਾਰਥ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਮਿਕਦਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸਿਫ਼ਤੀ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪਸਾਰ ਆਦਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ, ਕਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸਮਾਜ ਉਸਾਰਿਆ। ਮੁੱਢਲੇ ਕਮਿਊਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਦੌਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੀ। ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ, ਫਿਰ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਦੌਰ ਆਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਵਾਹੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੂਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰਹੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬਹੁਤ ਮੱਠੀ ਤੋਰੇ ਹੋਇਆ। ਅੰਗੇਰਜ਼ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲ਼ੀ ਕਾਂਗਰਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਚ ਅਵੱਸਥਾ ਵਿਚ। ਮੁੱਢ ਕਦੀਮੀ ਕਮਿਊਨ ਆਪਣੀ ਉੱਚੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਸ ਵਿਚ ਤੇ ਫਿਰ ਚੀਨ, ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ, ਪੂਰਬੀ ਜਰਮਨੀ, ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਯੁੱਧ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲੋਂ ਨਵੇਂ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਉੱਪਰੋਂ ਅਗੰਮ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜ ਕਾਢ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੂੱਢੋਂ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਚੀਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ, ਲੋੜ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਪਦਾਰਥ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਢ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲ਼ੇ ਦੀਆਂ ਪਦਾਰਥਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੌਰਾਨ ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਪਦਾਰਥਕ ਹਾਲਤਾਂ ਮਾਕੂਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਵੀ ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੌਰ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਅਵੱਸਥਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਦੀ ਜੋਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਵਿਵੱਸਥਾ ਦੀ ਕਲਪਣਾ ਕਰਨੀ ਹੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੁਰਜੀਤ ਲੀ ਤੇ ਇੱਕ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਹੋਰ ਕੌਣ-ਕੌਣ ਸਨ, ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਵੇਖਿਆ, ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਦੀ ਭੈਣ ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨੌਵੀਂ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਹਮ ਜਮਾਤੀ ਰਹੇ ਭੁੱਚੋ ਖੁਰਦ ਦੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਭੂਤਵਾੜੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੁੱਧ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ ’ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਹੰਘਾਲਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਰਭਜਨ ਸੋਹੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਤਕੀਏ ’ਤੇ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਤਦ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਕਈ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੁੰਡ

ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਕਾਵਿ-ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ... ਹਾਲ ਉਥਾਈਂ ਕਹੀਏ!!

ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਪੁਸਤਕ 'ਹਾਲ ਉਥਾਈਂ ਕਹੀਏ' ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਜਦ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਸਤਕ ਪਾਠਕ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ.. ਤਾਂ ਓਪਰੀ ਨਜ਼ਰੇ 'ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਅਤੇ ਟਟੋਲਦਿਆਂ' ਹੀ ਉਹਦਾ ਚੁੱਪ ਮਨ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ... ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਜਾਨਣ, ਮਾਣਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਲਈ ਲਿਖੀ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ, ਕੈਲੀਫ਼ੋਰਨੀਆ

ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਜੇਕਰ ਪਾਠਕ ਦੀ ਰੂਹ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਜਾਵੇ... ਆਪਣਾ ਮੁਰੀਦ ਬਣਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ... ਉਹ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ੀ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਾਇਰ ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਲਾਈਨਾਂ ਯਾਦ ਆ ਗਈਆਂ ਜੋ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਉੱਪਰ ਵੀ ਢੁੱਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਫਬਦੀਆਂ ਹਨ...

ਲੈ ਗਈ ਸਨਮਾਨ ਸਾਰੇ
ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਿਤਾਬ
ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਓਸ ਨੂੰ ਜਦ
ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਚੁੰਮਿਆ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤੀ ਰੂਹ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਫੁੱਟੇ ਵਲਵਲੇ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ...। ਲਿਖਤ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਨਾਲ਼ ਤੋਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ਲਾ ਤੁਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ (ਵਿਪਸਾਅ) ਦੇ 'ਮੋਢੀਆਂ ਦਾ ਮੋਢੇਦਾਰ' ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਨਾਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਾਂਅ ਹੈ...। ਪੱਚੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਚੇਟਕ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ...। ਫੇਰ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ੌਕ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਤਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ...। ਆਪਣੀ ਪਲੇਠੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੱਠੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਰੂਹ ਅਤੇ ਸੂਖ਼ਮ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲਾ ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ... ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ!! ਉਸ ਦੇ ਖ਼ੁਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ..., 'ਕਵਿਤਾ ਸਿਰਫ ਸੁਖਾਵੇਂ ਪਲਾਂ ਦੀ ਰੰਗੀਨੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੀਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ, ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।' ਜਗਜੀਤ ਦੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾਈ, ਸੰਜੀਦਗੀ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਰਸ, ਧੀਰਜ, ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਵੰਨਗੀ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਾਲ਼ ਤੋਰੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ... ਹਰ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ!

ਹਾਲ ਉਥਾਈਂ ਕਹੀਏ...

ਸ਼ੇਖ਼ ਫ਼ਰੀਦ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਵਾਂਗ ਈ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ-ਕਾਵਿ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਥ੍ਰੰਮ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ 'ਹਾਲ ਉਥਾਈਂ ਕਹੀਏ' ਦੇ ਨਾਲ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਗ਼ਜ਼ਲ, ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵੰਨਗੀ ਹੈ। ਜਗਜੀਤ ਦੇ ਕੋਮਲ ਕਾਵਿ-ਦਿਲ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਤਾਣਿਆਂ-ਬਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ-ਤਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇੰਜ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਜ਼ਲ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਚੰਦ ਕੁ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਐਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਜਾਣੀਆਂ... ਹਰੇਕ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸ਼ਾਇਦ, ਤਦ ਹੀ ਹਰ ਬੰਦਾ ਕਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

ਕੋਮਲ ਜਿਹੇ...
ਮਨ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅਦੀਬ
ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਾਣਕ ਪਰੋਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ!

29 ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ, 30 ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ 5 ਕੁ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਵਾਲਾ ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜਗਜੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ...

ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ ਖੰਭਾਂ ਹੇਠ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੰਡ ਚਾਨਣ ਦੀ,
ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਲੋਚਦਾਂ ਫੁੱਲ-ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਗਦੇ ਅੱਖਰ।

ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੋਇੰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਛੇਤੀ ਕੀਤਿਆਂ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਪਰਵਾਸ ਦੀ 'ਦੂਹਰੀ ਜੂਨ' ਹੰਢਾਉਣ ਦੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਦਾ ਪਾਂਧੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਰੂਹ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਖ਼ੁਦ-ਬ-ਖ਼ੁਦ ਗ਼ਜ਼ਲ ਬਣਦਿਆਂ ਇਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...

ਵਤਨ ਛੱਡ ਕੇ ਕੀ ਆਏ ਹਾਂ, ਕਿ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।
ਕੀ ਵਿਛੜੇ ਬੋਹੜ ਤੇ ਨਿੰਮਾਂ, ਕਿ ਮਿੱਠੜੀ ਛਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਕਵੀ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾ ਅਤੇ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਵੀ-ਮਨ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਮੋਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਰੋਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ...। ਅਲਫਾਜ਼ ਬੋਲਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਕਵੀ ਦੀ ਰੂਹ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਾਠਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਜੇਕਰ ਮਨ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਗਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ... ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਸ਼ੋਰ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸ਼ੋਰ...ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ। ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਤਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਈ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ...

ਗੀਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਰਗੇ, ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਨੇ।
ਮੇਰੀਆਂ ਸਭ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ।

ਗੀਤ (ਪੁੱਤਰ), ਗ਼ਜ਼ਲ (ਧੀਆਂ) ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ (ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ)... ਜਗਜੀਤ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮੁਹੱਬਤੀ ਲਾਈਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਓਸ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸਿਰਜਣ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ!!

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਰਲ਼ਾ ਮਿਲ਼ਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਜਸ਼ਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ... ਪਰ ਉਤਰਾਅ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਚੜ੍ਹਾਅ, ਗ਼ਮੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਖੁਸ਼ੀ, ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦਿਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਤਝੜ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬਹਾਰ ਦੀ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ? ਕਵੀ-ਮਨ ਦਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ... । ਦੋਸਤੋ... ਜੇ ਸੋਚੀਏ ਤਾਂ ਪਤਝੜ ਵੀ ਬਹਾਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸੋਹਣੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ... ਪਤਝੜ ਵਿਚੋਂ ਭਲਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬਹਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਬਦਲਦੇ ਨੇ... ਅੱਜ ਹੋਰ... ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹੋਰ!

ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦਾ 'ਬੋਹਲ਼' ਵੀ ਖਾਸਾ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਲੰਘਣ ਉਦਾਸੀ ਸ਼ਾਮ ਆਵੇ।
ਮਿਰੀ ਇਸ ਤੜਪਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਆਰਾਮ ਆਵੇ।

ਮੈਂ ਪੀਲੇ ਪੱਤ ਬਿਰਖਾਂ ਦੇ ਉਠਾਵਾਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਂ ਨਿਤ,
ਕਿਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਪੈਗ਼ਾਮ ਆਵੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹੋ...

ਡਾਕੀਏ ਨੇ ਪਤਝੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਏ ਹੋਣਗੇ।
ਖ਼ਤ ਬਹਾਰਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਪਾਏ ਹੋਣਗੇ।

ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਫਿਜ਼ਾਵਾਂ ਰੁਮਕਦੀਆਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ... ਜੋ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਦੇ ਝੱਖੜ ਝੁਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ... ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਬਿਖਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਪੰਜ-ਆਬਾਂ ਦੀ ਭੋਇੰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਦੈਂਤ ਬਣ ਕੇ ਤੁਰਿਆ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਵਾ ਵਿਚ ਬਿਖਰੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ,
ਕਿ ਹਰ ਚਿਹਰਾ ਤੇ ਪੱਤਰ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਕੁਮਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਦਰਦ ਜਗਜੀਤ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਮਹਿਸੂਸ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਇੰਜ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਮੇਰੀ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਪਰਵਾਸੀ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਬਾਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ... ਜੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕਦੇ ਸੂਰਜਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰ ਆਏ ਸਨ..

ਘਰੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸੂਰਜਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਲੈ ਕੇ।
ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਬੁਝ ਗਏ ਦੀਵੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮੁੜਦੇ ਮੁੜਦੇ।

ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਖਿੰਡ ਗਿਆ ਹਾਂ ਤੁੰਬਾ ਤੁੰਬਾ ਹੋ ਕੇ,
ਕਹਿਣਾ ਉਸਨੂੰ ਨਾਂ ਮੇਰੇ ਦੀ ਪੂਣੀ ਨਾ ਹੁਣ ਕੱਤੇ।

ਨਾ ਮੇਲਾ ਨਾ ਮੱਸਿਆ ਕੋਈ, ਨਾ ਹੀ 'ਕੱਠ ਨਾ ਲੋਹੜੀ,
ਵਾਂਗ ਪਰਾਇਆਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਦਿਨ ਸੱਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ।

ਪਰਦੇਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੰਗ...

ਪਰਦੇਸੀ ਅਸੀਂ ਉੱਡਣ ਹਾਰੇ,
ਅੱਜ ਐਥੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਰੇ।
ਵਤਨ ਮਾਹੀ ਦਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਆ,
ਫਿਰ ਕਦ ਮਿਲਸੀ ਖ਼ੋਰੇ।

ਸ਼ਬਦ, ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਭਲਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ? ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਨਸਾਨ ਜਿਉਂਦਾ ਵੀ ਮਰਿਆਂ ਵਰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਨੇ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕਦੇ ਮਰਨੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ.. ਤਾਂ ਮਨ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ, ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰਾਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਸੁਖ਼ਨਵਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ... ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ

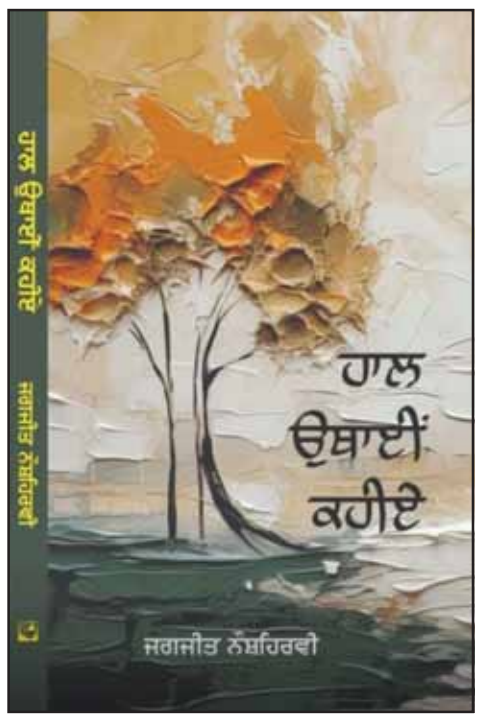

ਸ਼ਬਦ-ਦੁਆ ਹੈ... ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਹਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੇਰੇ ਕਿਣ-ਮਿਣ ਹੋਵੇ
ਦਿਹੁੰ ਰਾਤੀਂ ਹਰ ਰੁੱਤੇ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਜੀਵਣ
ਜੋ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ।

ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਬੈਠੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਂਗ ਰਾਵੀ ਜਗਜੀਤ ਦੇ ਧੁਰ ਰੂਹ ਅੰਦਰ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜ-ਆਬਾਂ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਆਬ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਵੀ ਨਾਲ ਅਲੱਗ ਹੀ ਮੁਹੱਬਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ...

ਇਸ ਰਾਵੀ ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਸੁੱਤਾ,
ਇਸ ਰਾਵੀ ਮੇਰਾ ਅਰਜੁਨ ਰਮਿਆ,
ਇਸ ਦੇ ਤਲਿਓਂ
ਆਉਣ ਅਵਾਜਾਂ,
ਗਾਵੇ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨਾ।

ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ... ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ੁਦ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਬਾਲ ਕੋਈ ਦਰਿੰਦਾ ਪਰਿੰਦਾ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਨਿੱਕੇ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬਾਲ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ... ਉਹੀ ਬਣ ਗਿਆ... ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ

ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਡੀਕਦਾ ਰਿਹਾ
ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਪੰਜਾਬ ਉਡੀਕਦਾ ਰਹੇਗਾ
ਚਿਰ ਤੀਕ

ਬੁੱਧ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ... ਜਗਜੀਤ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਪੱਖ ਬੜੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ... ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਵੀ ਹੈ।

ਬੁੱਧ ਤਾਂ ਇਹ ਹਨ
ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ਼
ਹਨੇਰੀ ਸਵੇਰ 'ਚ
ਬੀਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ
ਸੁੱਤਿਆਂ ਛੱਡ
ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਚੋਗ ਚੁਗਨ
ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਹਰ ਸ਼ਾਮ
ਹੋਰ ਨਿੱਕੇ ਹੋ
ਘਰ ਪਰਤਦੇ ਹਨ

ਪਲ ਪਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹੈ!

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ...
ਹਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਇਕ ਦਮੀ ਮੁਹਲਤਿ ਮੁਹਤੁ ਨ ਜਾਣਾ॥

ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਕਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਦੁੱਖ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ ਵੀ 'ਏਸੇ ਪਲ' ਨੂੰ ਜੀਵਣ ਅਤੇ ਮਾਣਨ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...

ਆ ਇਸ ਪਲ ਨੂੰ
ਏਸੇ ਪਲ ਹੰਢਾਈਏ
ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਪਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ
ਇਹ ਨਾ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਾਈਏ।

ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ

ਸਾਹਿਤ, ਸਿਆਸੀ ਖਚਰਾਪਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸੋਮਾ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਵੇਗ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਵਿਚੋਂ, ਮਨੁੱਖ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਚਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਖਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਉਤੇ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੀਖਿਆਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਖਣਗੇ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੋਕ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਲੇਖਕ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹੋਣਾ ਕਠੋਰ ਸੱਚ ਹੈ।

ਸਿਆਸਤ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ। ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਲੇਟੋ ਅਤੇ ਕਨਫੂਸੀਅਸ਼ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਛਾਇਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਵਿਤਾ, ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਨਾਟਕ ਹੋਵੇ। ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕਾਵਿ ਸਾਸ਼ਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ 'ਸੱਤਯਮ, ਸ਼ਿਵਮ, ਸੁੰਦਰਮ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਭਾਵ ਸੱਚ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੋਵੇ। ਵਣਜਾਰਾ ਬੇਦੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਾਹਿਤ ਕੋਮਲ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਹਜਮਈ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।' ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਮਰਸਨ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਮੈਥਿਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁਢ-ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਰਹੀ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤੀ ਸੁਰ ਦਿਸਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

ਬਾਰਿ ਪਰਾਇਐ ਬੈਸਣਾ ਸਾਂਈ ਮੁਝੈ ਦੇਹਿ
ਜੇ ਤੂ ਏਵੈ ਰਖਸੀ ਜੀਉ ਸਰੀਰਹੁ ਲੇਹਿ।

ਗੁਰਮਿਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਬੀਰ, ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ।

'ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁਤੇ, ਜਾਇ ਜਗਾਇਨ ਬੈਠੇ ਸੁੱਤੇ'

'ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਵੇ ਤੈ ਕਿ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ।'

ਬਾਬਰ ਦਾ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਡਿਆ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਅਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ:

'ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਝੋਂ ਫੌਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੇ...।'

ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਹਿਤ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਅੱਜ ਆਖਾ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ' ਵੀ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੀ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਹਿਤ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰਦਾ ਹੈ- ਕਵੀ, ਲੇਖਕ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੰਦਰ ਡੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਵੀ ਹੋਏ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

'ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁਤੇ' ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਅਪਨਾਉਣ, ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਚੱਕੀਆਂ ਪੀਸਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤੱਤੀਆਂ ਤਵੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ 'ਚ ਸੀਸ ਭੇਟ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ, ਕਿਰਤੀ-ਵਿਹਲੜ, ਭਾਗੋ ਤੇ ਲਾਲੋ ਦੀ ਜਮਾਤੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਲੋਕ ਹਿਤੈਸ਼ੀ 'ਸੱਚ ਸੁਣਾਇਸੀ ਸੱਚ ਦਾ ਵੇਲਾ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਦੰਭ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਲਕਾਰ ਹੈ। ਵਿਭਚਾਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਭੈੜੇ ਸਿਆਸੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਉਤੇ ਸਿੱਧੀ ਸੱਟ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਆਵੇਸ਼, ਅਕਸ, ਛਾਇਆ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼-ਗੁਣ ਭਰਪੂਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਟਿਮਟਮਾਉਣ, ਵਿਗਸਣ, ਬਿਨਸਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਮਾਜ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਪ੍ਰਕਿਤਰਿਕ ਆਵੇਸ਼ ਦਾ ਭਾਗ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਵੇਕ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਪਰਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਟਕਰਾ"', ਤਣਾ" ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਦੁਰ-ਅਚਾਰ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਕਾਰੀ, ਆਰਥਿਕ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ, ਜਾਤੀ-ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੁੱਟ, ਅਨੈਤਿਕ ਜਿਨਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਿਰਾਵਟ, ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਧੁਨੀ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮੱਧ ਕਾਲੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤ ਕਥਾਵਾਂ ਹੀਰ-ਰਾਝਾਂ, ਸੱਸੀ ਪੰਨੂ, ਲੈਲਾ-ਮਜਨੂੰ, ਮਿਰਜ਼ਾ-ਸਾਹਿਬਾ ਆਦਿ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿਰੜੀ ਅਤੇ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਲੋਕ-ਮਿੱਤਰਤਾ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਉਸਾਰੀ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧਤਾਈਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਤ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਲੇਖਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਮਕਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੜ-ਦੜਾਉਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਬਦ-ਦਿਆਨਤਕਾਰੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਰ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਕਾਲਾ ਬਜ਼ਾਰੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ, ਆਰਥਿਕ ਲੁੱਟ ਦੇ ਪੁੜਾਂ 'ਚ ਪਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਸੱਚ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਕਰੇ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਉਲੀਕੇ। ਮੈਂ ਰਸੂਲ ਹਮਜਾਤੋਵ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ 'ਇਹ ਨਾ ਕਹੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਦਿਓ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਓ' ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ
ਫੋਨ: 90414-98009

ਕਹਿੰਦੇ, ਇਕ ਵਾਰ ਸੂਫ਼ੀ ਫ਼ਕੀਰ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੱਦਿਆ। ਇਰਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਉਹ ਦਰਬਾਰੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਸੀ। ਫਿਰਦੌਸੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਫਿਰਦੌਸੀ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਨਾ।'

ਫਿਰਦੌਸੀ, 'ਜੀ ਹਜ਼ੂਰ, ਹੁਕਮ ਕਰੋ।'

ਬਾਦਸ਼ਾਹ, 'ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਤੂੰ ਲਿਖੇਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ, ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ, ਫ਼ਕੀਰਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਨਾ।'

ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖ ਤਾਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ! ਯਕੀਨ ਜਾਣਿਓ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਣਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ?'

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹਾਂਗਾ।'

ਖ਼ੈਰ, ਗੱਲ ਕੀ?

ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ 'ਹਾਂ' ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਬਾਅਦ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਦਸ (10) ਪੋਥੀਆਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ। ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਦਸ (10) ਪੋਥੀਆਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਖ਼ਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਹਿੰਦਾ, 'ਫਿਰਦੌਸੀ, ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੌਣ ਪੜ੍ਹੇਗਾ? ਮੇਰੇ ਕੋਲ਼ ਇੰਨਾ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ? ਇੰਜ ਕਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਛੋਟਾ ਕਰਕੇ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਘਟਾ ਕੇ ਲਿਆ।' ਖ਼ੈਰ!

ਫਿਰਦੌਸੀ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਫੇਰ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਬਾਅਦ ਚਾਰ (4) ਪੋਥੀਆਂ 'ਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਮੇਟ ਲਿਆਇਆ। ਹੁਣ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਫੇਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਖੇ, 'ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਤਾ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ਼ ਕਿੰਨੇ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਛੋਟਾ ਕਰਕੇ ਲਿਆ।'

ਕਹਿੰਦੇ, ਫਿਰਦੌਸੀ ਫਿਰ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਹੁਣ ਫੇਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖ ਲਿਆਇਆ। ਪਰ! ਫਿਰਦੌਸੀ ਕਹਿੰਦਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ (10) ਪੋਥੀਆਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕੱਟੇ। ਫੇਰ ਚਾਰ ਪੋਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ। ਖ਼ੈਰ!

ਫਿਰਦੌਸੀ ਫਿਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ। ਹੁਣ ਇਕ ਪੋਥੀ ਰੱਖੀ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ਼ ਇੰਨਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਕੇ ਲਿਆ।'

ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੋਥੀ ਚੁਕੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਕਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਵਕਤ ਲੰਘਦਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਖ਼ਰੀ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਕੀਮਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪਲ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਪਿਆ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਮਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਫਿਰਦੌਸੀ, ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਿਆ।'

ਫਿਰਦੌਸੀ, 'ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ।'

ਬਾਦਸ਼ਾਹ, 'ਮੇਰੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋਵਾਂਗਾ?' ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਛਤਾਵੇ ਦੇ ਹੰਝੂ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਦੇਖ ਲਏ।

ਫਿਰਦੌਸੀ, 'ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।'

ਬਾਦਸ਼ਾਹ, 'ਅੱਛਾ!'

ਫਿਰਦੌਸੀ, 'ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਇਨਸਾਨ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਹੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ।'

ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਰ ਗਿਆ।

ਖ਼ੈਰ!

◆◆◆

ਬੱਸ ਇਹੋ ਹਾਲਾਤ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੋਂਦਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਜੰਮਦਾ ਹੈ, ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤ

ਮੁਨਤਜ਼ਰ ਕਬਸੇ ਤਹਯਉਰ ਹੈ ਤੇਰੀ ਤਕਰੀਰ ਕਾ...!

ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਲਾਲੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ...

ਕਾਫ਼ੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਲ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। 2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਸਾਲ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚਾਰ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਦੀਬ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸੀ। ਗਿਆਨ ਦਾ ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਗਿਆਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀ ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਦਾ ਖੋਜਾਰਥੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ' ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੁੱਝਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਚ ਤੋਂ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਦ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਸਤਿਤਵਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਖੋਜ-ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਜੋ ਬੋਲਿਆ, ਉਹ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ, ਇਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਵਚਨਮੂਲਕ ਵਿਖਿਆਨ ਬਾਰੇ ਕੁਮੈਂਟ ਕਰਦਿਆਂ 'ਲਾਲੀ ਜੀ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੋਹਨਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਨੇ! ਉਸ ਦਿਨ ਭੂਤਵਾੜੇ ਵਾਲੇ 'ਲਾਲੀ' ਦਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਖਿੱਚ ਸੀ ਉਸ ਨਾਮ ਵਿਚ! ਬਸ! ਸਿਰ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਸੀ ਓਦੋਂ ਤੱਕ 'ਲਾਲੀ' ਬਾਰੇ, ਪਰ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕੈਫ਼ੀਅਤ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਹੁਣ 'ਲਾਲੀ' ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਅਦੀਬਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਵੀ 'ਲਾਲੀ' ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ 'ਲਾਲੀ' ਕੋਲ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਜੋਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਦਿਲ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਖ਼ੈਰ, ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ 'ਲਾਲੀ' ਪਟਿਆਲੇ ਰਹਿੰਦੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲਾ ਜਾਣਾ ਹੋਇਆ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਪੁੱਛਿਆ ਇੱਕ ਨਾਮਵਰ ਕਵੀ ਜੀ (ਮਰਹੂਮ) ਕੋਲੋਂ, ਜੋ ਭੂਤਵਾੜੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿਉਂ ਪਰ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਮੈਂ: ਸਰ, ਮੈਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਦੱਸੋਗੇ?

ਕਵੀ ਜੀ: ਨਾ ਨਾ ਨਾ, ਉਹਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਿਓ! ਉਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ-ਪੁਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਕਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਪੇੜ ਕੱਢ ਮਾਰੇ। ਪੱਗ-ਪੁੱਗ ਲਾਹ ਦੇਂਦਾ ਉਹ ਤਾਂ!

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਜਾ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਹ ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਕੱਟੀ। ਮੈਂ ਹਰ ਸੂਰਤ ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਕਿੰਨੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੁੱਛ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਜਾਦੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਇੱਕੋ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਸੀ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਜੀਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਜ ਨਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਦਾਸੀ 'ਚ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਚੱਲ ਕੰਵਲਜੀਤ, ਆਪਾਂ ਮਿਲਣਾ ਲਾਲੀ ਨੂੰ! ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਲੱਗੂੰ, ਜੇ ਚਪੇੜ ਖਾਣੀ ਵੀ ਪਈ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਲਾਲੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।' ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮੈਂ, ਡਾ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਖੜ੍ਹਕ ਸਾਹਿਬ) ਅਤੇ ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ), ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬੈੱਲ ਵਜਾਈ, ਅੱਗੋਂ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਅਸੀਂ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਗ਼ਲ਼ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਸਪਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਿੱਘ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਸਾਡਾ ਹੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਜਾਣਿਓ, ਉਸ ਦਿਨ ਇਵੇਂ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਅਸ਼ਰਫ਼-ਉਲ-ਮਖ਼ਲੂਕਾਤ ਲਫ਼ਜ਼ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹਾਂ! ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ

ਕੀਤਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।' ਫਿਰ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਦੋ ਘੰਟੇ ਅਸੀਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ, ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬ, ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾਂ-ਕਿੰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕੀਤੀ, ਕਲਾਸਿਕ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਸੱਚੀਂ, ਸੋ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਸਵਾਇਆ ਪਾਇਆ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਜਦ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ, ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮਾਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਇੰਨਾ ਭਾਵੁਕ ਇਨਸਾਨ, ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇੰਨਾ ਬਾਰੀਕ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਵਾਕਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਗਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ/ਸੁਣੀ ਸੀ।

ਫ਼ਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਚਾਹ ਪੀਤੀ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਘਰ ਦੀ ਇੱਕ ਦੀਵਾਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕੰਧ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਬਸ!' ਉਸ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਿਆਰ ਦੀ ਦੌਲਤ ਸਮੇਟ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਰੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਸੱਚੀਂ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ, ਹਾਸਿਲ!

ਸ਼ੇਖ਼ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਖ਼ੂਬ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਬਾਅਕਲ ਅਸਤ ਨਾ ਬਾ-ਸਾਲ,
ਤਵੰਗਰੀ ਬਾਦਿਲ ਅਸਤ ਨਾ ਬਾ-ਮਾਲ।

ਆਖ਼ਿਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ, ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾਈ। ਵਾਪਿਸ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਹਿਵਣ ਹੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, 'ਸਰ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਫਿਰ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਗਏ?' ਲਾਲੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਆਈ, ਆਪਣੇ ਕੋਮਲ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਲੋਸਦੇ ਹੋਏ, ਬੇਹੱਦ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਗਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਵਾਕ ਕਿਹਾ, 'ਦਸਤਾਰ ਬ਼ਗ਼ੈਰ ਬੰਦਾ ਲਾਹੌਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।' ਜਦ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ 'ਲਾਲੀ ਪੁੱਤਰ ਰਾਠ ਦਾ' ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛ ਸਕੇ, ਨਾ ਬੋਲ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋ ਚੁੱਪ, ਕਿਸੇ ਦੈਵੀ ਛੂਹ ਨਾਲ ਸਰਸ਼ਾਰ ਹੋਏ ਵਾਪਿਸ ਆਏ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਕੋਮਲਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ, ਲਾਲੀ ਜੀ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਯਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੇਂਟਰ ਸਿਧਾਰਥ ਜੀ ਆਏ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੰਨੀ ਕੀਮਤੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦੌਰਾਨ ਉਹੀ ਕਵੀ ਜੀ ਜਦ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਤੁਰੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਦੇਖ ਸਿੱਧਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਤੂੰ ਜਾਵੇਂਗਾ, ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਵੇਂਗਾ। ਮੈਂ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਜਨੂੰਨ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ।' ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਲਾਲੀ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੀ। ਸਦਾ ਲਈ ਮੇਰੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਲਾਲੀ ਜੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹੋਰ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ।

ਸਵਾਮੀ ਪਰਮਹੰਸ ਜੀ ਜਦ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸੁਹਾਗਣ ਵਾਲਾ ਵੇਸ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ। ਨਾ ਚੂੜੀਆਂ ਉਤਾਰੀਆਂ, ਨਾ ਮਾਂਗ ਵਿਚੋਂ ਸਿੰਧੂਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਵਾ ਵਾਲਾ ਜੋੜਾ ਪਹਿਨਿਆ। ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਅਤਿ-ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਾਤਾ, ਸਵਾਮੀ ਪਰਮਹੰਸ ਜੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।' ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਮਲੀਨ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।'

1971 ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਫ਼ਿਲਮ 'ਆਨੰਦ' ਆਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਡਾਇਲੌਗ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਦ ਆਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਡਾਇਲੌਗ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਜਿਬ ਲਗਦਾ ਹੈ।

'ਆਨੰਦ ਮਰਾ ਨਹੀਂ, ਆਨੰਦ ਮਰਤੇ ਨਹੀਂ'

ਲਾਲੀ ਜੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਾ ਵਿਸਾਰੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਅਦੀਬਾਂ ਦੀ ਫਹਿਰਿਸਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

-ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਫੋਨ: 80545-60550

ਬੰਤੂ ਛੜੇ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ

ਗੁਰਮੀਤ ਕੜਿਆਲਵੀ

ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਬੰਤੂ ਛੜਾ ਹੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਕਲੋਂ ਸੂਰਤੋਂ ਬਣਦਾ-ਤਣਦਾ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਮੱਥੇ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਕਨਾਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੰਤੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਦਮਨੀ ਦਾ ਡੋਲਾ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨ੍ਹੀਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੀ ਸੀ। ਉਂਜ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਬੰਤੂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਂਢਣਾਂ-ਗੁਆਂਢਣਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿੰਨਤ-ਤਰਲਾ ਕਰਨ ਤੇ ਹੱਥ-ਪੱਲਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਣ ਦੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਇਹ ਸੱਧਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਅਗਲੇ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਗਈ। ਉਧਰ ਬੰਤੂ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਛੜੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੀ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਵਿਆਹ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਹ ਆਖਦਾ, 'ਕੀ ਲੈਣਾ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੇ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜੁਆਕ ਚੂੰਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਲੋ, ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਾਓ-ਲਿਖਾਓ, ਫਿਰ ਵਿਆਹ ਕਰੋ। ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਕੁਛ ਵੀ ਨ੍ਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਜੁਆਕ ਥੋਨੂੰ ਸ਼ਿਸ਼ਕਾਰ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਐ।' ਬੰਤੂ ਅਕਸਰ ਕਬੀਲਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦਾ ਭਾਰ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਖੋਤੇ' ਆਖਦਾ। ਬੰਤੂ ਸੀ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦਾ ਟਿਚਰੀ। ਭਰਜਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਖੌਲ ਕਰਦਾ ਹੀ, ਛੋਟੇ ਥਾਓਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਥਾਓਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਚਾਚੀਆਂ-ਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆਰ ਲਾ ਜਾਂਦਾ।

ਬੰਤੂ ਰੱਬ-ਰੱਬ ਕਰਕੇ ਢਾਈ ਕੁ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਅਜੇ ਅੱਖਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਉਣ ਜੋਗਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੀ ਕੁੱਟ ਤੋਂ ਡਰਦਾ, ਸਕੂਲੋਂ ਹਰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਮਦਨ ਲਾਲ ਦੀ ਕੁੱਟ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਬੰਤੂ ਆਖਦਾ, 'ਸ਼ੁਕਰ ਐ ਭਰਾਵਾ ਬਚ ਕੇ ਆਗੇ ਨ੍ਹੀਂ ਕਸਾਈ ਕੋਲੋਂ ਬੱਕਰਾ ਭਲਾ ਕਦੋਂ ਸੁੱਕਾ ਨਿਕਲਦਾ?' ਉਹ ਅੱਖਰ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਚੇਚਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਪੂਰੇ ਦ

ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਈਏ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ?

ਡਾ: ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ
ਫੋਨ: 97798-53245

ਸਿੱਖ-ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੀਰਘ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜਾਣ? ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਸੀਂ 550 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜੇ ਮਨਾਉਣੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ-ਮੰਤਵ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਕਸਦ-ਮੰਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਦਾਂ ਹੋਵੇ? ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

'ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਈਏ' ਦਾ ਉੱਤਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜਨਮ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ 1969 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 500ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਖੁੰਝਣ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਤੇ ਸਾਢੇ ਲਾ ਕੇ, ਕਿਤੇ ਪੌਣੇ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਵਾਏ ਲਾ ਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਜਨਮ-ਉਤਸਵ, ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਥਵਾ ਪਰਲੋਕ ਗਮਨ ਦਿਵਸ ਆਦਿ ਅਤੇ ਗੁਰ-ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਵਸਰ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 500ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1999 ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਮੌਕਾ-ਬ-ਮੌਕਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਵੱਡ-ਵਡੇਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਅੱਜ ਆਪਾਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

1999 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2019 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 550ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਯਾਦਗਿਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ 1969 ਵਿਚਲੇ 500ਸਾਲਾ ਅਤੇ 2019 ਵਿਚ ਮਨਾਏ 550ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਨਿਘਾਰ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ-ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਧਿਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ। ਉਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਤਾਲ ਮੇਲ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੀਸਰੇ ਮੌਕੇ ਇਸਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਵਿਚ 1969 ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਉੱਦਮ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ 38 ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਿਦਿਅਕ ਉਭਾਰ ਆਇਆ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਰੇ ਏਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੀ ਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਬਿਜਲੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਦੂਰ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਇਨੇ-ਖ਼ੇਜ਼ ਖੋਜ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

1999 ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਗਏ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਕੌਮੀ-ਝੁਣਝੁਣੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਦਲ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ-ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਭਾਂਪਦੇ ਹੋਏ ਪਰਵਾਸੀ ਗਰਮ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧੁਰੋਂ ਸਿੱਖ ਹਨ (ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵੀ ਬਣੇ)। ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਰੰਭੇ ਅਤੇ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ 'ਵਾਈਟ ਸਿਟੀ' ਵਜੋਂ ਚਮਕਣ ਦੀ ਖੁਸ਼-ਨਸੀਬੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ। 'ਵਿਰਾਸਤੇ-ਖਾਲਸਾ', ਅੱਠਵਾਂ ਅਜੂਬਾ (?) ਵਰਗੇ ਬਹੁ-ਕਰੋੜੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਬਣੇ। ਸੰਸਾਰ-ਭਰ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖ-ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਥਕ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 'ਨਿਸ਼ਾਨੇ-ਖਾਲਸਾ' ਅਵਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰ-ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਐਸਾ ਵਾਪਰਿਆ ਜੋ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ। ਧਾਰਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਰੂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਤਾਲ-ਮੇਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਕਤ ਸਿਰ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਤਿੰਨੇ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੀ ਪੀਪਣੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਜਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਖ਼ੈਰ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਪਿਛਾਂਹ-ਹਟਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੱਸ-ਅੱਡਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਨਿਵਾਸ ਵਰਗੀ ਸਰ੍ਹਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋ ਗਈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਰਗਾ, ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਵਾਂ, ਸੁੱਤ-ਉਨੀਂਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਗ ਉੱਠਿਆ। ਲੰਗਰ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ 550 ਡਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ' ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਰੁਪਏ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ। ਸਮਾਗਮ ਸਥਾਨ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕੌਰੀਡੋਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਏਸ ਸ਼ੁਭ ਮੌਕੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਇਹੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰੋਕਣੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਕੋਰੀਡੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 550 'ਨਾਮਵਰ' ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਟੀ.ਯੂ. ਕਪੂਰਥਲਾ-ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਿਨਰ ਸਮੇਤ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਰਿਸਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਾਫੀ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਰਿਹਾ: ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿਤਾਬਚੇ ਚੈਲਿੰਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਪਏ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਬਹੁ-ਮੁੱਲੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰਾਜਨੀਤਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਪਰਦਾ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਹਉਮੈ ਦੀ ਐਸੀ ਧੂਣੀ ਧੁਖੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲੀ-ਦੁਫੇੜ ਵਿਚ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅੱਜ ਵੀ ਅਸਰ-ਦੇਹ ਹਨ।

ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਖੂਬ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣੇ! ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਬਲਿਕ ਕੀ ਜਾਣੇ? ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਜੇ-ਚੌਥੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲਣ ਪਿੱਛੇ ਮੰਤਵ ਕੀ ਹੈ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਥੱਲੇ ਤੱਕ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹਾਸੋ-ਹੀਣੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਉਮੈ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਦ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਇਕ ਅਫਸਰ ਮਨ-ਮਸਤਕ ਦੀ ਅਲਾਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ-ਜਨ ਸਦਾ ਵਾਂਗ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਤਾੜਨਾ: ਅੱਜ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਫ-ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਾਂ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਹ ਸਮਝੇ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸਦੀ 'ਸਰਦਾਰੀ' ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਹੋ ਨਿਬੜੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਮਿਲੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖੇ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਹਸਤੀਆਂ ਜੋ ਫਲੈਕਸਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਰੋਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਸਜਾਉਂਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ?

ਇਹ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ 'ਸੇਵਾ ਬਿਨ ਮੇਵਾ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨਾਉਣੀਆਂ ਸੋਭਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੀਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੋ-ਸੰਵਾਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਕਵਿਤਾ - 'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤ੍ਰੇੜ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹਾਂ'

ਨਿਰੰਜਣ ਬੋਹਾ
ਫੋਨ: 89682-82700

ਪੰਨੇ- 207 ਮੁੱਲ- 450 ਰੁਪਏ
ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਮਨੁੱਖੀ ਅੰਤਰ ਮਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚਿੱਤਰ ਗੁਪਤ ਬਣ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ 'ਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਰੂਪੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਪਈਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਵੀ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰੋਂ ਤਾਂ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਤ੍ਰੇੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਅਵਤਾਰਜੀਤ ਉਰਫ਼ ਅਵੀ ਅਟਵਾਲ ਜਿਹੇ ਸੂਖਮ ਅਹਿਸਾਸੀ ਲੋਕ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤ੍ਰੇੜ ਲੱਭ ਰਿਹਾਂ' ਦੇ ਪਾਠ ਦੌਰ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਨੁਭੂਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਤ੍ਰੇੜ ਲੱਭਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਵੈ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਕਵਿਤਾ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਬਤ-ਸਬੂਤੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਵੀ ਲਭਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਉਹ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਮਿੱਟ

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੌਅ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਹਾਣੀ

ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਹੀਆ
ਫੋਨ: 98789-50565

20 ਅਗਸਤ 1985 ਨੂੰ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਯੂਨਾਈਟਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਮੈਨੂੰ ਯੂ.ਐਨ.ਆਈ. ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਇਹ ਗੱਲ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਕਤਲ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਦਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਆਖਰ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੌਅ ਬਣਿਆ 'ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ' ਕੀ ਸੀ? ਕਿਵੇਂ ਨੇਪਰੇ ਚੜਿਆ? ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।

1984 ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ 1983 ਵਿਚ ਫੂਲਾਂ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਤਮ ਸਮੱਰਪਣ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਕ ਸਫ਼ਲ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੱਲ ਬਣਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹੋਏ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਭੰਗ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾਈ ਗਈ।

ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ 23 ਮਾਰਚ 1985 ਨੂੰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਆਏ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਪੇ-ਤੁਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਅੰਨ ਵਿਚ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1985 ਨੂੰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੈਗੜੇ, ਐਨ.ਟੀ. ਰਾਮਾ ਰਾ'' ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮਾਧਵ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਸਿਕਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਨ.ਆਰ. ਭੰਡਾਰੀ ਵਰਗੇ ਕੌਮੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ। ਐਨ.ਆਰ. ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬਣਾਈ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਦੋ ਜੂਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਵਾਈ। ਇਸ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ 5 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਬੈਰਕਾਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਧਰਮੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੱਲਬਾਤ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ। ਅਖ਼ੀਰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਮੋੜ ਮੰਡੀ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਆਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਦਿਉ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਇਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਮੈਂ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।'

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 23 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ 5 ਸੈਕਟਰ ਵਿਚਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਲਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ, ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਾਰਾ ਨੇ ਸਰਸਰੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤਾਂ ਲਾਉਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੈਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸੂਝ ਹੈ।' ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਫਿਰ ਇਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਾਈਲ ਵਿਚੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਖਰੜਾ ਕੱਢ ਕੇ ਪੜ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਖਰੜਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ-ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੀ ਇਕੱਲੀ-ਇਕੱਲੀ ਮੱਦ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ 26 ਜਨਵਰੀ 1986 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੱਦ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ 26 ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ ਮਨੀਮਾਜਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੰਗਲ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਨਾ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਹਕੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮੁਦੱਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਭੰਡ ਕੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬਹੁਮੱਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਰਕਾਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, 'ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਟਾਈਪ ਰਾਈਟਰ ਤੇ ਟਾਈਪਿਸਟ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਚਿਠੀ ਲਿਖਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਜਾਇ''।' ਮੀਟਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸਾਂਝ ਦੇ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋਸਾਂਝ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਘੁੰਮਦੇ-ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਆ ਗਏ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 6.10 ਵਜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ ਖਬਰਾਂ ਸੁਨਣ ਲਈ ਰੇਡੀ'' ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਕੱਲ 25 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ

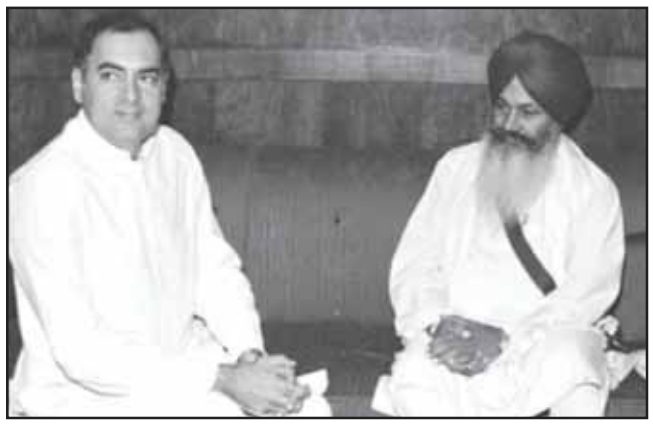

ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਅਜੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਲਚੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਲਾਈਨ ਦਾ ਰੁੱਕਾ ਦੇ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਲ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਗਏ ਕਿ ਹੁਣ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਰੁਕਣਾ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਦਰਅਸਲ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਤੋਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ 27 ਸੈਕਟਰ ਸਥਿਤ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਮਨਾਇਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਉਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਆ ਕੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ' ਦੇ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਛੋਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇਸ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਕੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਚਲੇ ਗਏ।

24 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਲੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਮੁਕੰਮਲ ਗਦਾਰੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਲੋਂ 26 ਜੁਲਾਈ 1985 ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ

40ਵੀਂ ਬਰਸੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈਣ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਰੂਰ

ਸਿਮਟਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਘਟਦੇ ਸਰੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਫੋਨ: 98142-05475

ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦਹਾਕੇ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਸਿਮਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਮਟਣਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਭੂਗੋਲ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਬਾਦੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਹਿਰ ਫੈਲਦੇ ਹਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਪਤ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਪਲੱਬਧ ਜਗ੍ਹਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਦੇ ਸਰਬਸੰਪੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਾਟ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੋਚੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਾਲ 200 ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਲਈ ਖਾਣਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 500 ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਦਲ ਨਾਲ, ਅਚਾਨਕ, ਆਰਾਮ ਭੀੜ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਰਪੂਰਤਾ, ਘਾਟ ਵਿਚ, ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਅੱਜ ਦੀ ਧਰਤੀ — ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਛੋਟੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦਬੀ ਹੋਈ।

ਇਸ ਤਣਾਅ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਬੇਕਾਬੂ ਉਸਾਰੀ ਹੈ। ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਵਿਚ, ਸ਼ਹਿਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਫੈਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ, ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ 1925 ਵਿਚ 20% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਅੱਜ 55% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਮਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਐਕਸਪ੍ਰੈਸਵੇਅ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਨੇ ਜੰਗਲਾਂ, ਸੇਮ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। 1990 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਲਗਭਗ 420 ਮਿਲੀਅਨ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜੰਗਲ - ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਖੇਤਰ - ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1925 ਵਿਚ, ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਕਵਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਸੀ; ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਰਮ ਖੰਡੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗਤੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ: ਇਕੱਲੇ 2024 ਵਿਚ, 6.7 ਮਿਲੀਅਨ ਹੈਕਟੇਅਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਗਰਮ ਖੰਡੀ ਜੰਗਲ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ - ਹਰ ਮਿੰਟ 18 ਫੁੱਟਬਾਲ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਮੁੱਚਾ ਰੁਝਾਨ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰੀ ਥਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਕਾਰਬਨ-ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਨੂੰ ਸੋਖਣ, ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਪਤਨ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਰੀਕ ਕਣ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਖਾਂ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜੈਵਿਕ ਬਾਲਣ ਦੀ ਖਪਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਮੌਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੂਫਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਅੰਕੜੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ: 1925 ਵਿਚ, ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਦਾ ਪੱਧਰ ਲਗਭਗ 305 ਹਿੱਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਲੀਅਨ (ppm) ਸੀ। 2025 ਤੱਕ, ਇਹ ਅੰਕੜਾ 420 ppm ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 800,000 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਏਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਾੜ੍ਹਾਪਣ ਹੈ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 1.2°C ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਗਰਮੀ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹਨ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ, ਨਦੀਆਂ ਜੋ ਕਦੇ ਸਾਲ ਭਰ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਕਾਰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਲਾਸਟਿਕ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਜੈਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਲੈਂਡਫਿਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਪੱਖ ਵੀ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ — ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਕਮੀ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (AI) ਕਾਰਨ। ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਘਟਾਈ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ AI ਸੇਵਾਵਾਂ, ਵਿੱਤੀ ਖੇਤਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। 2025 ਤੱਕ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ 85 ਮਿਲੀਅਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ 97 ਮਿਲੀਅਨ ਨਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਤਬਦੀਲੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। 2000 ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ 1.7 ਮਿਲੀਅਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਗੁਆਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 2025 ਵਿਚ 1 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟੈਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ AI ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਕ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਵੀ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। 1925 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਲਗਭਗ 2 ਅਰਬ ਸੀ। 1950 ਵਿਚ ਇਹ 2.5 ਅਰਬ ਹੋ ਗਈ, 2000 ਵਿਚ 6 ਅਰਬ ਅਤੇ ਅੱਜ 2025 ਵਿਚ 8 ਅਰਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਮਕਾਨ, ਖੁਰਾਕ, ਪਾਣੀ, ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮਹਾਂਨਗਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਧਦੀ ਅਬਾਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਗਤੀ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਬਦਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਫਿਰ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਟੋਮੇਸ਼ਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਹੋਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਹੱਲ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੇ ਰਾਜ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ। ਟਿਕਾਊ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਬੇਕਾਬੂ ਨਿਰਮਾਣ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਯੋਗ ਊਰਜਾ — ਸੂਰਜੀ, ਹਵਾ, ਹਾਈਡਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ — ਨਾਲ ਕਾਰਬਨ ਉਤਸਰਜਨ ਘਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। AI-ਅਧਾਰਤ ਰੀ-ਸਕਿਲਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਨੀਤੀਆਂ, ਰੀਫੋਰੈਸਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ ਹਨ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਿਮਟਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਰਤੀ ਸੁੰਗੜ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ। ਬੇਕਾਬੂ ਨਿਰਮਾਣ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਖਰਾਬੀ, ਤਕਨੀਕੀ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮਿਲੇ-ਜੁਲੇ ਦਬਾਅ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਪੇ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਸਰੋਤ ਸੀਮਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟਿਕਾਊ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਸਾਫ਼ ਊਰਜਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਨੁਕੂਲਨ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਨਹੀਂ ਸੁੰਗੜੇਗੀ; ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਲਚਕਤਾ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਵਿਚ ਵਧੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਿਆ

ਅਲਫ਼ਾਜ਼
+91-98884-08383

ਲਿਖਣਾ ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਗੀਤ ਜਰੂਰ ਲਿਖੇ ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਰ ਦੀ ਹੀ ਕੌਡੀ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਘਰ ਮੇਨ ਸੜਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ-17 ਦੇ ਉੱਤੇ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੜਕੋਂ ਪਾਰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਗੱਡੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਲੱਗਦੇ ਚਾਚੇ ਕੋਲ ਨਿਊਜ ਏਜੰਸੀ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਜਣੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ 'ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਆਵਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਲਵਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਸਕਾ ਚਾਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਵਖਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਸਦੇਹਾਂ ਉੱਠ ਪੈਣਾਂ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਚੱਲੇ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਦੁਨੀਆ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਆ ਤੇ ਬਰੈਕਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਨਾਮ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦਾ ਹੋਣਾ ਆ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬਣਦੀ ਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਰੈਕਟ ਵਿਚ ਆਵਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਾਉਣ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸਕੂਟਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕਦੀ। ਇਹ ਮੰਜ਼ਰ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਨਾਕੇ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੈਕਿੰਗ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ।

ਚਲੋ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਉਂਨੇ ਆ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਕਦੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਫੇਰ ਏਦਾਂ ਕਰਦੇ-ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨਹਿਰੂ ਯੁਵਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਹਿਰੂ ਯੁਵਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕੋਆਡੀਨੇਟਰ ਰਹੇ ਰਘਬੀਰ ਖਾਰੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਟੀ.ਵੀ ਐਂਕਰ ਸੀ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਉਹੀਓ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਆਡੀਨੇਟਰ ਬੇਦੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਕੈਂਪ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੱਧੂ ਕੋਲ ਲੱਛੇਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪੱਕੇ ਆਤੀ ਮੱਖੂ ਵਾਲਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਤੇ ਗੁਰੂਹਰਸਾਏ ਵਾਲਾ ਹਰੀਸ਼ ਨੂੰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ

ਫ਼ਿਲਮ ਲੋਕ

ਮੈਂ ਬਸ ਕੰਮ ਲੱਭਦੀ ਹਾਂ
ਵਾਣੀ ਕਪੂਰ

ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਵਾਣੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਵੀ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੀ ਰਾਹ ਫੜੀ ਹੈ। ਵਾਣੀ ਨੇ ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਮੰਡਲਾ ਮਰਡਸ' ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਈ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਚੰਗੇ ਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਟੈਂਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ

ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਟੈਂਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਣੀ ਕਪੂਰ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਅੱਜ ਕਹਾਣੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲੋਕ ਨਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡਾ ਸਟਾਰ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਲੋਕ ਫਿਲਮਾਂ ਵੇਖਣ ਜਾਣ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਗਲਾ ਵੱਡਾ ਸਟਾਰ ਕੌਣ ਬਣ ਜਾਵੇ ! ਹੁਣ ਪੁਰਾਣਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਦਰਸ਼ਕ ਸਮਾਰਟ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਚੰਗਾ ਕੰਟੈਂਟ ਦਿਓ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਚਾਹੇ ਓਟੀਟੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿਨੇਮਾ। ਉਹ ਦਿਨ ਚਲੇ ਗਏ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਿਤਾਰੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਫਿਲਮ ਚੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਜਾਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਮਾਇਆ. ਹੈ। ਬਾਕੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸੱਚੇ ਮੈਗਾਸਟਾਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।'

ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਹੋਵੇ

ਵਾਣੀ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਦਾਅ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਕੀ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਜਾਂ ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ ਜੋ ਓਟੀਟੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਜਾਣ। ਇਥੇ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਬਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਮਿਲੇ। ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਬਜਟ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਬਾਕਸ ਆ ਫ਼ਿਸ ਨੰਬਰ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਓਟੀਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਨੇਮਾ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਟੈਂਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹਾਂ, ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਮ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਭਿਨੈ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।ਬਸ ਇਹ ਜ਼ਰੀਆ ਇਕ ਵੱਡੇ ਮੈਦਾਨ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਭਿਨੈ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਸ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਹਾਂ ਜੋ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਪਾਤਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿਖਾਵਟੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਬਣਨ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ।'

ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ
ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ

ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਅਤੇ ਗੈਲਮਰਸ ਮਹਿਲਾ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਸਟਰਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਟੈਡੀਸ਼ਨਲ, ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ ਹਰ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਕਹਿਰ ਢਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਫਿਟਨੈੱਸ, ਡਾਂਸ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. 2025 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਛਾ ਗਈ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਹੋਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ਿਲਮ 'ਐਮ. ਐਸ. ਧੋਨੀ : ਦ ਅਨਟੋਲਡ ਸਟੋਰੀ' ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਸ਼ਾ ਨੇ 'ਬਾਗੀ-2', 'ਭਾਰਤ', 'ਮਲੰਗ', 'ਰਾਧੇ', 'ਏਕ ਵਿਲੇਨ ਰਿਟਰਨਜ਼', 'ਯੋਧਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਦਿਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਵੈਲਕਮ ਟੂ ਦ ਜੰਗਲ' ਇਸ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਿਤਾਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ।

ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ ਆਸਕਰ ਜੇਤੂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੇਵਿਨ ਸਪੇਸੀ ਦੀ ਸੁਪਰਨੈਚੁਰਲ ਐਕਸ਼ਨ-ਥ੍ਰਿਲਰ ਫ਼ਿਲਮ 'ਹੋਲੀਗਾਰਡਸ' ਰਾਹੀਂ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਦਾਖਲਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਜ਼ਰੀਏ ਕੇਵਿਨ ਸਪੇਸੀ 20 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰੇਦਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਸ਼ਾ ਨਾਲ, ਡਾਲਫ਼ ਲੰਡਨ, ਟਾਈਰੀਜ਼ ਗਿਬਸਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਯਨਾ ਹਿਲਡੇਬ੍ਰਾਂਡ ਵਰਗੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਲੀਬ੍ਰਿਟੀਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਇਸ ਕਪਲ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜੇਕਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਿਸ਼ਾ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਟਾਈਗਰ ਸ਼ਰਾਫ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਪਾਰਥ ਰਾਮਥਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਰੀਬ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਡੇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੱਖ ਹੋਏ ਸਨ । ਟਾਈਗਰ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਅਲੈਕਸ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਅਫ਼ਵਾਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ।

ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪਿਤਾ ਖ਼ੁਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਦਾਕਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਲਬੌਰਨ ਫ਼ਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਆਫ਼ (ਆਈਐੱਫਐੱਫਐੱਮ) ਵਿੱਚ 'ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਦਾਕਾਰ' ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੌਰਵ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮ 'ਆਈ ਵਾਂਟ ਟੂ ਟਾਕ' ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ 24 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਬਲੌਗ 'ਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਨੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਟਰਾਫ਼ੀ ਫੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਇੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਕਵਰ ਪੇਜ 'ਤੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਪਿਤਾ।ਅਭਿਸ਼ੇਕ, ਤੁਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੌਰਵ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਅਮਿਤਾਭ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁੱਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਮਜ਼ਾਕ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਤਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

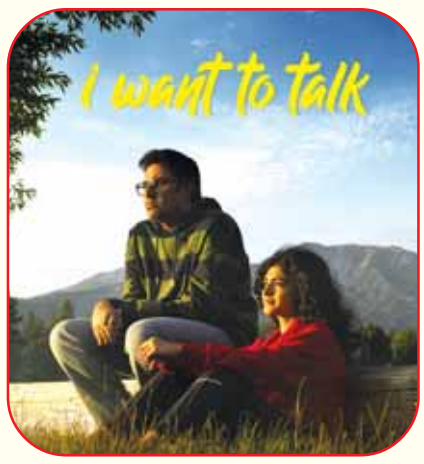

Golden State Realty

Real Estate and Loans Under One Roof

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Call us before visiting new model homes to save big time.

ਪਿਛਲੇ 38 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Time to buy new home in Tracy, Manteca, Lothrop and Stockton

Pinnacle Award Winner 2014, 2015, 2016 & 2017

Grand Master Award Winner: 2018-2021, Platinum Award 2022

Call for Listing Special 2025

Ph: 510-304-9292 or 408-666-8279

Anmol Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02062952

Armaan Singh Gill
Sales Agent
Bre. # 02161166
Ph: 510-709-7987

Jaswinder (Jassi) Gill
M.Sc (PAU)
CA BRE# 00966763
Broker/Owner

Harjot Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02036421
Ph: 408.413.8350

Rakesh Pabla
REALTOR
Lic no: 01507068
Ph: 408.531.5464

Fremont Office: 86 Pilgrim Loop, Fremont CA 94539

Tel: 510-440-9292

Visit us @ www.jassigill.com for hot listings

Recent Sales

1. 1916 Ticino Ct Pleasanton CA 94566
2. 4643 Sloan St Fremont CA 94538
3. 30252 Cedarbrook Dr Hayward ca 94544
4. 4452 Alice Way Union city CA 94587
5. 776 Vereda ct San Jose CA 95123
6. 8455 Peachtree Ave Newark CA 94560
7. 2169 Charger Dr San Jose CA 95131
8. 9550 Appaloosa Pl Elk Grove CA 95624
9. 9810 Bobcat Ct Gilroy CA 95020
10. 26676 Campeche St Hayward CA 94545
11. 1777 Osage Ave Hayward CA 94545
12. 2249 moody ave Hayward ca 94545
13. 985 Silver Birch Ln Hayward CA 94544
14. 2125 Neptune Rd Livermore CA 94550

Purchase Loan and Refinance

Call Sukhveer (Sukhi) Gill Ph: 510-207-9067
DHMS, Loan Broker

CA BRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

19-20